

IRDO E-NOVICE

IRDO E-NOVICE ŠT. III/IV

9. MAREC 2011

Spoštovani članice in člani Inštituta za razvoj družbene odgovornosti!

V tej številki:

Novo vodstvo članov IRDO	3
Pogovor: Darja Piciga	4
ČHE Kozjak	10
Intervju: ddr. Matjaž Mulej	14
Novice	18
Vabimo vas	21
Konference	25
Razpisi	27

Jutri se bo v Mariboru začela že 6. mednarodna konferenca "Družbena odgovornost in izzivi časa 2011: Mladi v presečišču svetovnih sprememb", ki jo organizira Inštitut IRDO v sodelovanju s številnimi partnerskimi organizacijami in ustanovami. Na konferenci bo sodelovalo več kot 90 strokovnjakov iz 11 držav in obravnavalo mlade z različnih vidikov. Prvič pa bo v okviru omenjene konference potekalo znanstveno, strokovno, kulturno in družabno srečanje "Mladi v Sloveniji in po svetu – družbena odgovornost in podjetništvo". Prisrčno vabljeni!

V tokratni številki Irdo e-novice lahko preberete dva izjemno zanimiva intervjuja. O podnebnem zakonu smo se pogovarjali z Darjo Piciga iz Službe Vlade Republike Slovenije za podnebne spremembe. Poobjavili pa smo tudi intervju objavljen v časniku Dnevnik s prof. ddr. Matjaž Mulej, predsednikom Strokovnega sveta Inštituta IRDO in zaslužnim profesorjem na EPF. Nekoliko pa smo osvetlili tudi tematiko izgradnje ČHE Kozjak.

Iskreno čestitamo novoizvoljenemu vodstvu Sveta članov Inštituta IRDO.

Vaš Inštitut IRDO

**6. mednarodna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2011
MLADI V PRESEČIŠČU SVETOVNIH SPREMEMB**

Četrtek in petek, 10 in 11. marec 2011
Lokacija: Štajerska gospodarska zbornica,
Ulica talcev 24, Maribor

**"Mladi v Sloveniji in po svetu
– družbena odgovornost in podjetništvo"
Strokovno-znanstveno srečanje Slovencev v
zamejstvu in po svetu
ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije
Maribor, Narodni dom Maribor, 12. marec 2011**

6. IRDO mednarodna konferenca // Maribor, 10. - 12. marec 2011
**DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2011
MLADI V PRESEČIŠČU SVETOVNIH SPREMEMB**

Mladi v presečišču svetovnih sprememb: sodobni fenomeni in razvoj mladine

IRDO

 Inštitut za
razvoj
družbene
odgovornosti

Na tridnevni 6. mednarodni konferenci »Družbena odgovornost in izzivi časa 2011« bo v organizaciji Inštituta IRDO in njegovih partnerjev predavalo več kot 90 avtorjev iz enajstih držav sveta.

Jutri se v Mariboru začne že šesta mednarodna konferenca »Družbena odgovornost in izzivi časa 2011: Mladi v presečišču svetovnih sprememb«, ki jo v sodelovanju s številnimi partnerskimi organizacijami in ustanovami organizira Inštitut za razvoj družbene odgovornosti - IRDO. V treh dneh, do 12. marca 2011, bo svoje znanje in izkušnje izmenjalo več kot 90 tujih in slovenskih strokovnjakov s področja sociologije, ekonomije, psihologije in ostalih disciplin, ki se ukvarjajo s populacijo mladih.

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti - IRDO v sodelovanju z Uradom za mladino RS, Uradom Vlade RS za Slovence v svetu in v zamejstvu ter s številnimi drugimi partnerskimi organizacijami v luči družbene odgovornosti tokratno konferenco posveča raziskovanju populacije mladih, ki predstavljajo skupino, ki je neprestano v presečišču svetovnih sprememb in na katere družbene, socialne, ekonomske, politične in druge spremembe močno vplivajo in s tem ustvarjajo prihodnost njih in vseh nas.

Več kot 90 strokovnjakov iz enajstih držav - Slovenije, Avstrije, Francije, Velike Britanije, Poljske, Rusije, Nemčije, ZDA, Italije... - bo obravnavalo mlade z različnih vidikov: raziskovanje sodobnih mladlin, vzgoja za celovitost obnašanja, mladinsko delo v praksi, rizični življenjski stili, socializacija mladine, ESS mladinske mreže, zaposlovanje mladih in mladinsko podjetništvo, mladinski hoteli, mladinsko delo v praksi. "Mladina je posebna družbena skupina, ki je povezana z oblikovanjem moderne družbe. Lahko rečemo, da je mladina nekakšna metafora moderne družbe. Bolje razumemo dogajanje v sodobni družbi, če razumemo sodobne fenomene med mladimi in obratno: sodobne izkušnje so ključ za razumevanje razvoja mladine," meni dr. Andrej Fištravec, predsednik Programskega odbora konference in vodja Znanstveno-raziskovalnega centra Inštituta IRDO.

Zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej, predsednik Strokovnega sveta inštituta IRDO, Raziskovalnega sveta ZRC IRDO ter podpredsednik Programskega odbora konference k temu dodaja: "Družbena odgovornost pomeni, da vsakdo izmed nas dela dobro preko meja, ki jih družba določa, zahteva pa tudi inoviranje navad ljudi v smeri k celovitosti obnašanja, zlasti razmišljanja in odločanja. Zato je delo z mladimi in za mlade tudi z vidika družbene odgovornosti izrednega pomena! Vsako leto s konferenco 'Družbena odgovornost in izzivi časa' naredimo kratek pregled stanja na področju delovanja in razvoja družbene odgovornosti, hkrati pa izpostavimo posamezno temo, ki je v danem časovnem obdobju najbolj aktualna. Glede take vsebine smo edini v Sloveniji, tudi zato, ker povezujemo teorijo s stroko, znanstveno plat s praktičnimi prikazi uporabe, ter zato, ker povezujemo stroke interdisciplinarno z namenom čim bolj celovitega pristopa k reševanju problemov sodobne družbe in človeka v njej."

Tretji dan konference bo v prostorih Kulturno izobraževalnega društva Kibla in Narodnega doma Maribor potekalo posebno znanstveno, strokovno, kulturno in družabno srečanje "Mladi v Sloveniji in po svetu – družbena odgovornost in podjetništvo". To srečanje Inštitut IRDO organizira s podporo Urada Vlade RS za Slovence po svetu in v zamejstvu ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije. Slovenski znanstveniki in strokovnjaki iz tujine in zamejstva bodo spregovorili na temo mladih, družbene odgovornosti in podjetništva.

"Mladi so zanimiv predmet raziskovanja različnih znanosti. Tudi zato, ker je populacija mladih izredno heterogena družbena skupina. Tako zelo, da že nekaj časa ni mogoče govoriti o eni sami mladini, saj med mladimi obstajajo številne socialne in kulturne razlike. Mladina je danes pluralen družbeni subjekt, hkrati pa se zaradi svojega posebnega odnosa do modernih družb izvija zgolj generacijskemu razumevanju," je dodatne razloge za konferenco navedel programski vodja konference IRDO 2011, dr. Andrej Fištravec ter dodal: "Osnovna namena konference sta osvetliti novejša pogleda na raziskovanje in delovanje sodobnih mladlin ter omogočiti srečanje znanstvenih in strokovnih delavcev s tega področja – tako s prispevki kot v medsebojni komunikaciji; istočasno pa premisliti, v kolikšni meri lahko mladi sodelujejo pri oblikovanju družbeno odgovorne družbene prihodnosti sodobnih družb ter predstaviti prakso njihovega delovanja."

NA SREČANJU ČLANOV IRDO IZVOLILI NOVO VODSTVO

Foto: Inštitut IRDO

V petek, 04. 02. 11 je v prostorih Štajerske gospodarske zbornice v Mariboru potekalo letno srečanje članov Inštituta za razvoj družbene odgovornosti IRDO, na katerem so pregledali opravljeno delo v preteklem letu, sprejeli načrte za letos in se na okrogli mizi z naslovom »Standard za družbeno odgovornost ISO 26000 in DO strategije slovenskih podjetij« posvetili aktualnim vprašanjem družbene odgovornosti.

Zbrane člane so pozdravili Anita Hrast, direktorica Inštituta IRDO, prof. ddr. Matjaž Mulej, predsednik Stokovnega sveta Inštituta IRDO, in Stanko Obradovič, predsednik Sveta zavoda IRDO, ki je tudi vodil sejo članov. Ddr. Matjaž Mulej, zaslužni

profesor, EPF UM, predsednik Stokovnega sveta inštituta IRDO, in Anita Hrast, direktorica inštituta IRDO, sta članom predstavila delo inštituta v preteklem letu.

Poudarila sta, da je Inštitut IRDO v skoraj sedmih letih delovanja vzpostavil številna partnerstva s strokovno-interesnimi organizacijami v Sloveniji in tujini, da izvaja dva triletna projekta in več manjših ter dva tradicionalna, brez rednih virov financiranja. Izvaja založniško in raziskovalno dejavnost, informiranje, izobraževanje in svetovanje. Združuje že skoraj 90 članov, od tega približno 40 kolektivnih.

Ob predstavitvi opravljenega dela so se predstavili tudi nekateri novi in obstoječi člani s svojimi dosežki in izdelki (koledar Voda 2011, koledar za osnovne šole, knjige, druga literatura...).

Člani so tudi soglasno sprejeli predlog, da se za 1 leto imenuje novo vodstvo Sveta članov Inštituta IRDO:

- ◆ **Angelca Ademovič**, (Creditexpress so.o., Maribor), predsednica,
- ◆ **Vinko Kurent** (Mikrodata d.o.o.), podpredsednik,
- ◆ **Žiga Vavpotič** (Zavod Ypsilon), podpredsednik.

Člani so se posvetili novostim na področju družbene odgovornosti na okrogli mizi z naslovom »Standard za družbeno odgovornost ISO 26000 in DO strategije slovenskih podjetij«.

Novosti standarda ISO26000 je predstavila Blanka Kaker, vodja produktov SIQ, z njo pa so nato razpravljali zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej, IRDO in EPF, ter člani inštituta IRDO. Ugotovili so, da je standard samo priporočilo, ki nudi smernice za delo podjetjem na področju družbene odgovornosti, in da zajema vse sestavine, opredeljene v nagradi Horus ter dodaja človekove pravice, etiko ipd. Standard ni namenjen certificiranju, temveč je zgolj priporočilo. Nagrada Horus podjetjem prav tako omogoča dobro samooceno stanja na področju družbene odgovornosti in je lahko dober pripomoček pri pripravi interne strategije DO podjetja. Pri tem si lahko podjetje koristno pomaga tudi s smernicami standarda ISO26000.

Inštitut IRDO članom še sporoča, da lahko kakršnekoli ideje, interese za sodelovanje in aktivnosti na področjih izobraževanja, informiranja, osveščanja, svetovanja, založništva, raziskovanja, projektov, razpisov, dobrotelčnosti, povezovanja, sporočijo na e-naslov clani@irdo.si.

Povzeto po zapisniku Letnega srečanja članov IRDO.

Drugi osnutek podnebnega zakona dvignil še več prahu kot prvi

Vlada Republike Slovenije je februarja 2010 sprejela izhodno strategijo, ki predvideva sprejem Zakona o podnebnih spremembah in celovite podnebne strategije do leta 2050.

Dokumenta naj bi zajemala temeljne usmeritve za prehod v nizkoogljično družbo in predstavljala eno od osnov za pripravo Strategije razvoja Slovenije do leta 2020, sektorskih strategij in kratkoročnih programov ukrepov. Po številnih pripombah na prvi osnutek podnebnega zakona je vlada decembra 2010 pripravila drugi osnutek podnebnega zakona, ki pa ga tako Gospodarska zbornica Slovenije kot številne nevladne organizacije še vedno kritično ocenjujejo za neprimerne oziroma še bolj pomanjkljivega od prvega. Zaradi odsotnosti bistvenih vsebin, kot so jasni cilji, zavezcanci, ukrepi in nadzor, menijo, da drugi osnutek še ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Darja Piciga iz Službe Vlade Republike Slovenije za podnebne spremembe smo povprašali o bistvenih novostih, ki jih bo prinesel podnebni zakon.

Podnebni zakon je en od dokumentov, ki bo Slovenijo spodbudil k prehodu v nizkoogljično družbo. Koga ta zakon zadeva? So to vsi državljani Republike Slovenije ali posamezne skupine (gospodarske družbe...)?

Za gospodarske družbe, ki so že vključene v Evropsko shemo trgovanja ETS (EU Emissions Trading Scheme, EU ETS), predlagani zakon ne prinaša bistvenih novosti ali novih obveznosti. Pravice do emisij toplogrednih plinov (ogljčni proračuni) so za te subjekte že podrobno urejene v sedanji pravni ureditvi, na ravni EU z Direktivo o evropski shemi trgovanja. Slovenija potrebuje zakon o podnebnih spremembah predvsem zato, da bo lahko bolj učinkovito izpolnjevala svoje obveze v sektorjih, ki niso neposredno urejeni z omenjeno direktivo. Praviloma pa zavezcanci ne bodo fizične osebe ali gospodinjstva, razen v primerih, ko fizične osebe opravljajo gospodarsko dejavnost, ki je povezana z emisijami.

Poleg tega je zakon potreben tudi za zagotovitev sredstev za mednarodno pomoč in zato, da bodo domače politike, ki so povezane z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, bolj predvidljive. Pričakujemo lahko boljše obveščenost glede emisij toplogrednih plinov posameznih organizacij, izdelkov in storitev, ter bolj pravočasno prilagajanje na posledice podnebnih sprememb. Od teh novosti bodo imeli koristi tako vsi državljani Republike Slovenije kot posamezne skupine, kot so gospodarske družbe, lokalne skupnosti, javni sektor.

Katere bistvene novosti na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja uvaja novi zakon?

Temeljna usmeritev zakona je zagotoviti trajnostni razvoj oziroma vzpostaviti nizkoogljično družbo, v kateri bomo na eni strani v ozračje izpuščali manj toplogrednih plinov, po drugi strani pa zagotavljali mednarodno konkurenčnost, gospodarski razvoj in blaginjo. Pomemben dolgoročni cilj, ki ga določa zakon, je tudi s prilagajanjem na podnebne spremembe zagotoviti, da se ranljivost Slovenije na učinke podnebnih sprememb ne zviša nad sedanjo raven. Podrobnejši ukrepi bodo opredeljeni v dolgoročni podnebni strategiji do leta 2050, za katero smo izhodišča objavili 16. februarja hkrati s tretjim osnutkom zakona, ter z novim operativnim programom, ki bo predvidoma veljal za obdobje 2013 – 2020.

DARJA PICIGA, Urad Vlade RS za podnebne spremembe

Foto: osebni arhiv

Bistvene določbe predlaganega zakona pa so:

- ◆ določitev dolgoročnih ciljev (do leta 2050) glede zmanjševanja emisij in prilagajanja na podnebne spremembe,
- ◆ načela boja proti podnebnim spremembam,
- ◆ porazdelitev odgovornosti za doseganje ciljev med sektorje javnih politik,
- ◆ prostovoljni mehanizem ogljičnega odtisa,
- ◆ okvir za pripravo dolgoročne podnebne strategije (do leta 2050) in srednjeročnih programov ukrepov,
- ◆ zakonska podlaga za pomoč državam v razvoju.

Katere so bistvene spremembe, ki se dotikajo gospodarskih družb in katere so tiste, ki jih bodo morali spoštovati prav vsi državljani Republike Slovenije?

V podporo dolgoročni podnebni strategiji predlagani zakon preko instrumentov določanja zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov, ogljičnega odtisa, spremljanja in poročanja ter drugih instrumentov poskuša zagotoviti pravično, učinkovito in prilagodljivo oblikovanje sistema ekonomskih instrumentov na tem področju. Z boljšo dolgoročno predvidljivostjo dogajanja na področju zniževanja emisij in prilagajanja na podnebne spremembe se lahko izboljša kakovost odločanja v podjetjih. Predlagani zakon tudi vzpostavlja podlago za pomoč državam v razvoju, ki je lahko podlaga za vstop slovenskih ponudnikov nizkoogljičnih tehnologij na tuje trge.

Foto: Idea go, <http://www.freedigitalphotos.net>

S predlaganimi določbami glede ogljičnega odtisa se bo izboljšala kredibilnost tega instrumenta, ki ga izračunava že cela vrsta slovenskih podjetij. V zvezi z ogljičnim odtisom želim posebej poudariti, da predlagani zakon ne predpisuje obveznega označevanja izdelkov, ampak je ugotavljanje ogljičnega odtisa po zakonu prostovoljno in prepuščeno odločitvi pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnosti, ki povzročajo emisije toplogrednih plinov, ali ki proizvajajo ali nudijo izdelke in storitve na trgu. Zakon določa le minimalne standarde oz. seznam možnih metodologij za ugotavljanje ogljičnega odtisa, mogoče pa je za izračunavanje ogljičnega odtisa izbrati tudi drugo metodologijo, če je o tem obveščeno Ministrstvo za okolje in prostor. Namen predlaganega zakona je, da znotraj Slovenije vzpostavi pravni okvir za ustrezno, pregledno, primerljivo in verodostojno uporabo ogljičnega odtisa za organizacije, izdelke in storitve.

Kot sem že omenila, sedanja pravna ureditev glede emisij toplogrednih plinov zelo podrobno ureja pravice do izpustov (določa ogljični proračun) za države in za zavezance, ki so vključeni v Evropsko shemo trgovanja ETS, pravic do izpustov subjektov izven ETS pa ne ureja. Predlagani zakon uvaja možnost razdelitve državne odgovornosti za zmanjšanje emisij med tiste subjekte, ki imajo možnost izvajanja ukrepov. S tem namenom se bo ogljični proračun države, ki predstavlja vsoto vseh dovoljenih emisij v obdobju doseganja ciljev po Odločbi o delitvi naporov (t.j. izven ETS), razdelil na proračune posameznih sektorjev, ki jih regulirajo posamezna ministrstva. Ministrstva bodo te obveznosti preko svojih predpisov in politik lahko delegirala posameznim drugim zavezancem ali skupinam zavezancev znotraj sektorja.

Kaj pa vidik cene onesnaževanja s CO₂ v obliki emisijskih dajatev in s tem povezano uresničevanje trajnostnega razvoja?

S politiko podnebnih sprememb se oblikuje cena onesnaževanja s CO₂, v obliki emisijskih kuponov ali dajatev, in s tem "prava cena" rabe naravnih virov. Z vračunavanjem tega stroška v ceno proizvodov pa se uveljavlja načelo »onesnaževalec plača«, kar je pogoj za uresničevanje trajnostnega razvoja. S ceno emisije CO₂ raba fosilnih goriv postaja dražja in raba obnovljivih virov bolj konkurenčna. To pa hkrati pomeni višjo ceno energije in s tem višje življenjske stroške. Če ne želimo spremeniti načina življenja v smeri drastičnega zmanjšanja rabe energije in s tem

zmanjšanja sodobnega ugodja in mobilnosti, sta ključni rešitvi v učinkovitejši rabi energije in v obnovljivih virih energije. To pa pomeni investicije v nove tehnologije ter prestrukturiranje gospodarstva v smeri zadovoljevanja tega povpraševanja in v smeri zmanjševanja rabe energije. Tako gre pri blaženju podnebnih sprememb v bistvu za velik tehnološki preobrat.

Kako in s katerimi predpisi zakon vpliva na življenjske stroške posameznika oziroma določene družbe?

Zakon ne opredeljuje samih ukrepov, te naj bi zapisali v podnebni strategiji ali strategiji prehoda v nizkoogljično družbo do leta 2050, ki nastaja sočasno z zakonom. Konkretno ukrepe, ki bodo v nekaterih primerih regulirani tudi s predpisi, pa naj bi podrobneje opredelili v srednjeročnih operativnih programih, kakršen je veljavni Operativni program zmanjševanje emisij toplogrednih plinov do leta 2012. Ključni elementi strategije so:

- zelena davčna reforma (prenos davčne obremenitve z dela na naravne vire);
- izobraževanje, in usposabljanje, raziskave in razvoj;
- spodbujanje investicij v učinkovito rabo in obnovljive vire energije ter energetska omrežja,
- prilagajanje,
- ozaveščanje in komunikacija,
- aktivna udeležba v mednarodni skupnosti.

Primeri ukrepov so: subvencije Eko-sklada za energetska sanacija zgradb in obnovljive vire energij, feed-in tarife za elektriko iz obnovljivih virov energije, subvencije za električna baterijska vozila, investicije v železniško infrastrukturo in javni prevoz.

Bo zakon upošteval predloge Gospodarske zbornice Slovenije ter nevladnih organizacij?

Ob pripravi 3. osnutka zakona in izhodišč za strategijo se je Služba Vlade RS za podnebne spremembe med drugim opirala na priporočila odločevalcem, zbrana na podnebnih posvetih (objavljena so na napi spletni strani in na portalu Slovenija znižuje CO₂). Med majem 2010 in januarjem 2011 je namreč v okviru partnerstva med Evropsko komisijo in Vlado RS pri komuniciranju evropskih vsebin potekal projekt 'Slovenija znižuje CO₂: Podnebni posveti'. Skozi razprave, ki so potekale na posvetih in vzporedno tudi preko spletnih orodij, so nastala priporočila odločevalcem, ki predstavljajo skupni imenovalec med stališči in predlogi sodelujočih predstavnikov državne uprave, gospodarstva, sindikatov, znanstveno-raziskovalne sfere ter nevladnih organizacij in civilne družbe.

Ostali deležniki in predstavniki zainteresirane javnosti, ki so podali pripombe na osnutek zakona, so bili pri obravnavi 2. osnutka le predstavniki nevladnih organizacij in GZS. Tudi tokrat so bila stališča teh deležnikov na nasprotnih straneh, zato ni bilo mogoče upoštevati pripombe vseh. Ker pa bo javna razprava o osnutku zakona trajala do meseca maja, bo mogoče preko razprav z deležniki oblikovati še bolj usklajene rešitve.

Kdaj, menite, bo zakon stopil v veljavo?

Po sedanjih načrtih naj bi bil zakon o podnebnih spremembah vložen v parlamentarno proceduro sredi leta 2011 in začel veljati do konca leta.

Kako je to področje urejeno v tujini?

V svetovnem merilu je na področju pravnega urejanja podnebnih sprememb največ naredila Evropska unija, ki je sprejela vrsto strategij, pravnih predpisov ter ukrepov za obvladovanje izziva podnebnih sprememb. Države Evropske unije so v svoje pravne okvire prenesle sprejeto evropsko zakonodajo na različne načine: skozi zakone o varstvu okolja ali narave, energetske zakone, ali pa s sprejemom posebnih aktov, ki urejajo posamezna vprašanja (uvajanje registrov toplogrednih plinov, trgovanje z emisijami ipd.). Hkrati pa številne države članice razmišljajo tudi o sprejetju posebnih podnebnih zakonov, ki bi poleg obvez, ki izhajajo iz evropske zakonodaje, urejali tudi druga vprašanja: takšna zakona sta že sprejeli Velika Britanija in Škotska, podnebni zakoni pa so v procesu sprejemanja tudi na Irskem, Madžarskem in v Belgiji. Področje podnebnih sprememb s posebnimi akti ureja tudi Švedska, pred kratkim je tudi Francija sprejela okoljski zakon, ki ureja nekatera področja, povezana s podnebnimi spremembami, finska in nemška vlada pa izvajata podrobne študije o primernosti urejanja področja podnebnih sprememb v posebnem zakonu.

Katere pravilnike bo na nacionalni ravni še potrebno pripraviti, da bo zakon lahko v celoti zaživel?

Predpis, katerega sprejetje neposredno določa zakon, je uredba o ogljičnem odtisu. Poleg tega predlog zakon določa roke za pripravo ocene izpostavljenosti (analiza in prikaz stopnje verjetnosti in prostorske razporeditve učinkov posledic podnebnih sprememb na človekove in naravne sistem), podnebne strategije in novega operativnega programa. Za doseganje dolgoročnih ciljev zakona bo potrebno učinkovito izvajate ne le ukrepe v teh programskih dokumentih, ampak tudi v drugih politikah, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, kot na primer na področju obnovljivih virov in učinkovite rabe energije, ki so opredeljeni v predpisih s področja energetike.

Kakšno prihodnost menite, da ima Slovenija na področju urejanja podnebnih sprememb?

Slovenija ima priložnost, da se z odločnim, v prihodnost usmerjenim ukrepanjem na področju podnebnih sprememb (kot kažejo javnomnenjske ankete, ga od državnim organov pričakujejo tudi prebivalci Slovenije) uvrsti med najbolj napredne države in na ta način ta globalni

Foto: gmarcelo, <http://www.sxc.hu/>

okoljski problem obravnava kot razvojni izziv. Zgodnje uvajanje ukrepov, ki so že na kratki rok stroškovno učinkoviti (kot na primer energetska sanacija stavb, kjer se vlaganja s prihranki pri porabi energije povrnejo že po nekaj letih), pomeni tudi priložnost za gospodarstvo in nova delovna mesta. Razvoj nizkoogljičnih tehnologij poleg stroškov zaradi potrebnih investicij v nove tehnologije prinaša tudi koristi zaradi manjšega uvoza fosilnih goriv in s tem večje energetske zanesljivosti ter manjše izpostavljenosti spremenljivosti cen nafte. Z rabo obnovljivih virov se dosega pozitivne učinke tudi glede drugih onesnaževal zraka (trdni delci, NO_x, SO₂), kar predstavlja koristi za zdravje.

Višja cena CO₂ (ki je sicer v prvi vrsti odvisna od mednarodnih ciljev zmanjševanja emisij) pomeni tudi višje javnofinančne prihodke. V okviru zelene davčne reforme naj bi tako zbrana sredstva namenili za: znižanje prispevkov iz dela, socialne transferje – investicije v energetske učinkovitost in nizkoogljične tehnologije pri revnejših slojih prebivalstva, prilagajanje na podnebne spremembe, raziskave in razvoj ter spodbujanje nizkoogljičnih investicij.

Vse te priložnosti in predloge smo s podrobnimi analizami utemeljili v pravkar objavljenih izhodiščih za podnebno strategijo.

Kakšna je vloga vašega urada pri tem?

Ključne naloge Službe Vlade RS za podnebne spremembe so priprava zakon o podnebnih spremembah, dolgoročne podnebne strategije in novega operativnega programa, hkrati pa usmerjamo izvajanje veljavnega Operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 in spremljamo ter ocenjujemo njegovo izvajanje. S strokovno podprtimi in konkretnimi predlogi za uveljavitev paradigme trajnostnega razvoja sodelujemo pri oblikovanju številnih nacionalnih dokumentov, tako splošnih razvojnih kot sektorskih. Več projektov in ukrepov za blaženje podnebnih sprememb smo tudi sami pripravili in vodimo njihovo izvajanje ali pri njih sodelujemo – kot so okoljsko učinkovita državna uprava, program ukrepov za podporo vstopu električnih vozil na slovenski trg, več mednarodnih projektov, projekti ozaveščanja in izobraževanja o podnebnih spremembah. Aktivno sodelujemo pri oblikovanju učinkovite evropske politike do podnebnih sprememb in v mednarodnih pogajanjih, ki potekajo po okriljem Združenih narodov. Poleg tega sodelujemo z vrsto deležnikov v Sloveniji in z več mednarodnimi organizacijami, kot je na primer OECD. In ne nazadnje: smo tudi strokovna služba Sveta za trajnostni razvoj, ki kot 9-članski »gremi«
uglednih slovenskih strokovnjakov predvidoma začena z delom v mesecu marcu.

OKOLJE

Evropski načrt za pametno rabo naravnih virov, varstvo okolja in krepitev gospodarske rasti

Evropska unija si prizadeva ohraniti osnovne vire kot so zrak, voda, prst, gozdovi in hrana ter spodbuditi ponovno uporabo in recikliranje rudnin in kovin. Zato je v okviru strategije Evropa 2020 pripravila načrt za pametno rabo naravnih virov, varstvo okolja in krepitev gospodarske rasti. Z njim želi uresničiti skupne cilje na področju podnebnih sprememb, energije, prometa, surovin, kmetijstva, ribištva, biotske raznovrstnosti in regionalnega razvoja. S tem bo EU tudi povečala učinkovitost in produktivnost ter izboljšala svojo konkurenčnost.

"Na Madžarskem je 56 podjetij uvedlo okolju prijazne inovativne ukrepe in tako prihranilo 59 milijonov EUR. Na Nizozemskem je kemično podjetje, ki je na dan porabilo 9,9 milijona litrov vode, prešlo na uporabo odpadnih voda iz gospodinjstev. S tem je zmanjšalo letno porabo energije za 65 % ter proizvedlo 500 ton odpadnih kemikalij manj. Prav tako je znižalo količino izpustov toplogrednih plinov za 5 000 ton," so primeri, ki jih na spletni strani navaja Evropska komisija.

Vir: http://ec.europa.eu/news/energy/index_sl.htm

Osnutek Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov

Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uredba, Uradni list RS, št. 34/08) določa pogoje v zvezi z obremenjevanjem tal z vnašanjem odpadkov in obvezno ravnanje pri načrtovanju in izvedbi vnašanja zemeljskega izkopa ali umetno pripravljene zemljine zaradi izboljšanja ekološkega stanja tal. Uredba tudi določa pogoje uporabe gradbenega materiala, pripravljenega iz obdelanih ali neobdelanih, izvornih ali odpadnih mineralnih surovin, če se ob stiku s padavinsko, podzemno ali površinsko vodo nevarne snovi lahko začnejo lužiti. Pri izvajanju uredbe so se pokazale določene pomanjkljivosti, zato se spreminjajo določila nekaterih členov Uredbe.

Vir: <http://www.mop.gov.si/si/splosno/cns/novica/article/12161/7892/b2cef71696/>

Odprta vrata za civilno družbo: Zakon o varstvu okolja

Varuh človekovih pravic RS je, 24. 2. 2011, gostil predstavnike civilne družbe s področja okolja in prostora. V letu 2011 so se tako srečali že drugič, lani pa so stališča in poglede izmenjali sedemkrat. Tema tokratnega srečanja je bila Zakon o varstvu okolja. Pogovor je tekel

o veljavni ureditvi, predstavljene so bile ugotovitve in predlogi udeležencev za izboljšanje le-te. Naslednje srečanje bo potekalo zadnji četrtek v marcu 2011. Tema srečanja bo ponovno Zakon o varstvu okolja.

Vir: <http://www.varuh-rs.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnosti/>

Foto: [Filomena Scalise, www.freedigitalphotos.net](http://www.freedigitalphotos.net)

Predlog Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Za uveljavitev nove ali spremenjene cene storitve javne službe ni več potrebno pozitivno strokovno mnenje Ministrstva za okolje in prostor, ki je bilo predpisano s Pravilnikom o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Uradni list RS, št. 63/09).

Rok za sprejem mnenj in pripomb do 18.03.2011. Ime kontaktne osebe in e-naslov: mag. Franc Lenarčič, e-mail: franc.lenaric@gov.si ali mag. Urša Jesih, e-mail: ursa.jesih@gov.si

Vir: <http://www.mop.gov.si/si/splosno/cns/novica/article/12161/7889/176639f641/>

Prebivalci Pivške kotline pozivajo k podpisu peticije!

Prebivalci Pivške kotline so postavljeni pred izvršeno dejstvo, da bo država za potrebe vojske in NATA zaprla in si prisvojila ogromno področje, ki je v lasti 3000 lastnikov, ki je tudi področje vodnega zajetja, zaščiteno območje Nature2000, ogroženih živalskih vrst in kraškega sveta. Če svoje namere udejanjijo, bodo prebivalci soočeni z degradacijo okolja, nepovratnim onesnaženjem vodnih virov (edinih, ki jih imajo), omejeno svobodo gibanja, krajo ozemlja, hrupom in tako dalje ... Prebivalci ne želijo odškodnin in odkupov zemljišč, želijo samo, da jim pustijo živeti njihovih lastnih zemljiščih. S peticijo skušajo v civilni iniciativi to okupacijo in onesnaženje preprečiti, zato pozivajo vse, ki so jim pripravljene prisluhniti in jih razumeti, da podpišejo peticijo tukaj: <http://www.mcp.si/peticija>. Borili se bodo tako dolgo, dokler ne bodo postali dovolj številčni, da se jih bo oblast začela bati, so še zapisali v sporočilu, ki kroži po elektronski pošti.

Vir: Povzeto po elektronski pošti

ČRPALNA HIDROELEKTRARNA KOZJAK

17. februarja 2011 je Vlada Republike Slovenije na 121. redni seji sprejela Uredbo o državnem prostorskem načrtu za črpalno hidroelektrarno (ČHE) na Dravi in daljnovodno povezavo medčrpalno hidroelektrarno in razdelilno trafo postajo Maribor. S tem daje vlada zeleno luč za izgradnjo ČHE Kozjak.

Uredba določa načrtovane prostorske ureditve, območje državnegaprostorskega načrta, pogoje glede namembnosti posegov v prostor, njihove lege, velikosti in oblikovanja, pogoje glede križanj oziromaprestavitvev gospodarske javne infrastrukture in grajenega javnegadobra ter priključevanja prostorskih ureditev nanje, merila in pogoje za parcelacijo, pogoje celostnega ohranjanja kulturnedediščine, ohranjanja narave, varstva okolja in naravnih dobrin,upravljanja voda, varovanja zdravja ljudi, obrambe države tervarstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, etapnost izvedbeprostorske ureditve, druge pogoje in zahteve za izvajanje državnegaprostorskega načrta ter dopustna odstopanja.

Dravske elektrarne Maribor (Dem) so investitor od 300 do 350 milijonov evrov vrednega projekta, s katerim nameravajo zgraditi 22-kilometrski visokonapetostni daljnovod od Kozjaka do Slovenskih goric. Temu pa nasprotujejo v civilni iniciativi, združeni v Ekološkem društvu Kozjak – Dragučova.

Tako Dem kot Ekološko društvo Kozjak-Dragučova smo zaprosili za predstavitev svojih stališč.

Vidik Ekološkega društva Kozjak-Dragučova

ČHE – med utilitarizmom in trajnostnim razvojem Kozjaka

Leta 2002 je v slovenski prostor stopila Aarhuška konvencija. Aarhuška konvencija je mednarodni pravni dokument, ki je bil z zakonom ratificiran v slovenskem parlamentu leta 2004. Predstavlja pomemben člen v varovanju okolja in za dosego teh ciljev predvideva mehanizme, ki pri investitorjih, pri načrtovalcih in pripravljavcih podlag ali utilitaristih povzročajo nemalo "težav", saj predpostavlja določeno mero zrelosti, odgovornosti in tveganja pri poseganju v okolje. Predvideva namreč ČLOVEKA V OKOLJU in s tem povezano obveščanje, soodločanje in pravno varstvo. Zakaj utilitaristi – ta pojem uporabljam in uporabljamo zavestno, saj do sedaj nismo s strani investitorja, načrtovalcev in pripravljavcev

podlag za državni prostorski načrt (DPN) slišali nič drugega, kakor samo to, da je ta poseg nujen, ker naprave potrebujemo. Nihče od njih ni niti enkrat samkrat povedal kaj drugega in vabilo k pisanju tega prispevka predpostavlja stavek: "napišite, kaj boste s posegom izgubili".

Mag. Janez Kopač je bil v času vstopanja konvencije v slovenski prostor Minister za okolje Republike Slovenije. Na mestu je, da zapišemo njegovo izjavo, ki jo je izrekel in je zapisana v zborniku Aarhuška konvencija v Sloveniji na strani 7: "Čas in pa izkušnje med uveljavljanjem konvencije bodo dokazale njeno dolgoročno vizijo. /.../ Vem, da bo za udejanjanje duha Aarhuške konvencije potrebnih veliko naporov za izboljšanje ozaveščenosti različnih ciljnih

skupin. /.../ Upam, da se bo Slovenije kmalu pridružila aarhuskemu klubu." Od te izjave dalje se je Slovenija že pridružila aarhuskemu klubu, začela je veljati Uredba št. 1367 o uporabi določb Aarhuske konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah v institucijah in organih skupnosti, začel je veljati Zakon o prostorskem načrtovanju, Zakon o varovanju okolja, Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije in Zakon o umeščanju prometne, energetske in vodne infrastrukture v prostor.

Pripravljalci podlag DPN za ČHE Kozjak so vse te dokumente, razen zadnjega, poznali ali bi vsaj morali poznati. Skladno z izjavo nekdanjega ministra, da bo potrebno veliko naporov za udejanjanje in izboljšanje ozaveščenosti, le-to bi človek zelo pričakoval prav od uradnikov, za katere dejavnost plačujemo ljudje z območja Kozjaka svoj del v proračun, da bodo prvi ozaveščeni, iz njihovih dejanj pa ugotavljamo, da so preprosti utilitaristi. Kdo je pravzaprav utilitarist? Pirnat v komentarju k Zakonu o varstvu okolja vidi dva človeka, enega, ki sebe ne vidi kot del narave temveč kot tistega, ki to naravo uporablja, a kot tak s svojimi stopinjami v naravi pušča pregloboke sledi, pri čemer ni sporno to, da posegamo v naravo, temveč to, da pri tem nimamo nobene mere, za drugega ni potreben komentar. Glede na Pirnatov komentar in naše izkušnje si upamo trditi, da prvi, človek, ki v naravi vidi samo njeno uporabno vrednost (use value of nature) in kot objekt za zadovoljevanje človekovih potreb. Na eni izmed zadnjih predstavitev projekta DPN je bilo postavljeno vprašanje, čigavo je okolje? Predstavniki Ministrstva za gospodarstvo je izjavil, da "Okolje ni privatna lastnina!" Izjavo je mogoče razumeti povsem z vidika državnega utilitarizma, ki si za dosego svojega interesa lahko vse lastnini, to pa je skladno z definicijo lastnine mogoče razumeti, kot skrajni utilitarizem. Iz izjave je mogoče razbrati, da v primeru DPN ne gre za pravišnjo gospodarsko logiko, pravišnjo politično logiko niti za pravišnjo logiko soodgovornosti tistega, ki je to vprašanje postavil.

Ob prvi razgrnitvi pred dopusti in sredi leta 2008, so nastale civilne iniciative. Smisel civilne iniciative je predvsem odgovorna vzpostavitev "človeške ekologije", se pravi drugi tip človeka po Pirnatu, kar bi država morala storiti pa ni storila. Katere prednostne naloge si je gibanje civilnih iniciativ in iz njih nastalega Ekološkega društva Kozjak Dragučova zadalo. Najprej ugovarjati postopkom, zaščititi svoj življenjski prostor in se izogniti "ekološkemu begunstvu" – izseliti bi se morale vsaj štiri družine in v skrajnem primeru grozi razlastitev in to v 21. stoletju!?

Kljub opozorilom in napotkom, da naj investitor, ki je svojo namero o gradnji ČHE predstavil na eni izmed sej občinskega sveta občine Selnica ob Dravi leta 2006, posebej pazi na komunikacijo s prebivalstvom, je bilo več kršitev z ustavo zagotovljene pravice do nedotakljivosti lastnine. Geodeti so nepooblaščenost vstopali v prostor in ob vprašanih lastnikov, ki predhodno niso bili obveščeni o nameri evidentiranja, niso niti dajali pojasnil o svojem početju niti niso želeli povedati kdo so, čeprav je to njihova dolžnost. Leta 2004 je bil v parlamentu sprejet Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije, se pravi dve leti pred prvo prostorsko konferenco, ki ga je organiziralo Ministrstvo za okolje in prostor v Ljubljani, a v podlagah za DPN ni sledu o obstoju Odloka. O sami prostorski konferenci so bili obveščeni predstavniki občin, ljudje v katerih prostor se je posegalo, niso bili. Obveščenost je prva predpostavka varovanja okolja iz katere izhaja Aarhuska Konvencija. Ves čas se je skrivalo informacije in vse je bilo v duhu javnega interesa. Odlok o strategiji prostorskega razvoja nalaga izvrševalcem javnega interesa veliko odgovornost a ta odgovornost je bila skrita za "javni interes", čeprav nikomur ni prav jasno, kaj to je. Definicija javnega interesa zahteva sorazmernost, ki je bila v primeru Kozjaka zagotovo zlorabljen in v škodo prebivalcev, ki so videli edino možnost v civilnih iniciativah. Da kratko povzamem, vsi postopki, ki jih je bila država dolžna izpeljati za investitorja, so bili vodeni površno, malomarno, z veliko mero ignorance in neupoštevanja pravnih pravil, skratka z vidika "človeške ekologije" moralno onesnaženje brez upoštevanja logike gospodarstva, politike ob izključitvi soodgovornosti.

Država je preko svojih uradnikov padla na izpitu demokracije, saj s podporo načrtovanemu projektu ne gradi na naravnem ravnovesju, ki gradi na odgovornem človekovem odnosu do živali, rastlin in neživega sveta. Kolikor smo že izgubili, smo veliko in na več nivojih, prvič smo izgubili s tem, ko smo opozarjali na nepravilnosti, to je težko materialno oceniti, kolikšen bi bil dobiček, če bi energijo porabljeno za obrambo lahko vgradili v prizadevanja v trajnostni razvoj okolja, gotovo "javni interes" ne bo znal razložiti, kaj šele ovrednotiti. Izgubili bi dovršen del okolja v katerem živimo in katerega del smo, izgubil bo tudi Maribor, ki s tem izgublja ne samo veduto mesta temveč tudi prostor oddiha. V prostor, kamor je umeščena infrastruktura načrtovanih razsežnosti, navadno ljudje ne gredo počitnikovat – in s turizmom bi lahko Kozjak veliko pridobil, z načrtovanim izgublja in ravno v tem vidim/o trajnostni razvoj, ki je gotovo nad utilitarističnostjo načrtovalcev. In kdo je v tej zgodbi bolj odgovoren?!

Pripravil: prof. dr. Borut Holcman, predsednik EDKD

Vidik Dravskih elektrarn Maribor

Projekt za izvedbo energetskega projekta ČHE na Dravi in daljnovidna povezava do RTP Maribor, je zasnovan kot nadgradnja energetske izrabe reke Drave v okviru podeljene koncesije za energetske izrabe potenciala Drave. Osnovni namen črpalne elektrarne je izravnavanje ponudbe in povpraševanja po električni energiji. Koncept izgradnje ČHE Kozjak je izrabiti naravne danosti in proizvajati energijo skladno s potrebami sistema in doseženimi ustreznimi tržnimi cenami.

Poleg izravnave ponudbe in povpraševanja po električni energiji v Sloveniji so strokovnjaki v svoji študiji ugodno ocenili tudi vplive na poslovne priložnosti gradbenih in storitvenih podjetij v regiji tako v času gradnje kot v času obratovanja, kamor poleg storitvenih vzdrževalnih del sodijo tudi ureditev infrastrukture ter prihodki lokalne skupnosti. Strokovnjaki so ocenili tudi pozitiven vpliv investicije na povečanje BDP proizvoda regije v času gradnje ter priložnost za ohranitev delovnih mest za dolgoročno obdobje.

ČHE na Dravi predstavlja najugodnejšo varianto z lokacijo strojnice ČHE, ki je predvidena ob obstoječem bazenu HE Fala, ki bo prevzela istočasno tudi vlogo spodnje akumulacije. Zgornji akumulacijski bazen bo na Kozjaku z lokacijo na Kolarjevem vrhu in vsebinsko 2,9 milijona m³. Povezavo med akumulacijama predstavlja tlačni cevovod, v dolžini 2400 m, ki je v celoti podzemen. Predvidena je izvedba 2x400 kV - daljnovidne povezave strojnice ČHE z RTP Maribor prek Kozjaka do trase 400 kV-daljnovidna Kainachtal-RTP Maribor, v dolžini 20 km.

Projekt ČHE je v fazi postopka umestitve objekta v prostor - državnega prostorskega načrta. Prve javne obravnave DPN so bile izvedene v mesecu juliju 2008. Predstavitve zaključkov optimizacije in nove trase daljnovidna pa so bile v lokalnih skupnostih predstavljene marca in maja 2010. Medtem, ko ima projekt v celoti vso podporo, pa so bile povezave objekta v omrežje v javni obravnavi deležne številnih pripomb. Razlike v stališčih s civilnimi iniciativami so DEM želele reševati s sodelovanjem, s strokovnjaki in z izdelavo dodatnih

študij. Za pripravo odgovorov na pripombe v javni obravnavi so bile z različnih vidikov izdelane dodatne celovite ter interdisciplinarne strokovne podlage s področja poteka daljnovidne povezave ter zahtev po kabliranju 400 kV daljnovoda in cestnih povezav do objekta.

Obsežna primerjalna študija daljnovoda, med prosto zračnim DV in vkopanim kablovodom ter severno in južno traso, ki je obravnavala ranljivosti prostora s tega vidika, sta skupaj izdelali Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Mariboru in Elektroinštitut Milan Vidmar Ljubljana, revizijo študije pa je za MOP izdelala Ljubljanska univerza s svojimi in zunanjimi eksperti. Na podlagi zaključkov te interdisciplinarne študije, je bila izdelana optimizacija trase daljnovidne povezave, ki jo je izdelal IBE Ljubljana. Rezultat optimizacije je optimizirana trasa, ki s svojim potekom v največji možni meri bistveno povečuje odmike daljnovoda od ljudi in pomembnih lokacij v prostoru in okolju, kar so bile tudi predpostavke za njo. Vse navedeno je bilo v okviru postopka DPN, ki ga vodi Ministrstvo za okolje in prostor, predstavljeno lokalnim skupnostim, zainteresiranim skupinam in drugim javnostim ter tudi na mnogih drugih različnih predstavitev izven rednega postopka DPN oz umestitve objekta v prostor, ki so jih pripravile v okviru obveščanja javnosti Dravske elektrarne Maribor.

Posebej izpostavljena poglavja, ki so zajeta in presojana v Okoljskem poročilu, so poglavja o vplivih elektromagnetnih sevanj za DV povezavo in podtalnica Selniške dobrane. Okoljsko poročilo, ki je prav tako sestavni del dokumentacije v DPN ter je namenjeno ugotavljanju vplivov objekta na okolje, je bilo revidirano in pozitivno ocenjeno s strani MOP ter zunanjega revidenta, s čemer je bila potrjena njegova celovitost.

Iz zaključkov v Okoljskem poročilu izhaja, da je na podlagi analiz, izračun elektromagnetnih polj, ocene vplivov na okolje ter na podlagi veljavnih predpisov, CHE Kozjak s priključnim daljnovidnim sprejemljiv za okolje. Ob tem so navedeni omilitveni ukrepi, ki pa so upoštevani v optimizaciji trase daljnovidne povezave. Kot zadnja študija, je bila izdelana še Analiza vidnosti širšega območja CHE Kozjak ter vizualizacija vedute objekta, ki pojasnjuje in prikazuje vidnost daljnovoda v prostoru. Študija je dostopna na spletnem naslovu: <http://www.dem.si/pripone/2214/3172-09V-AV CHE Kozjak.pdf>

V predlogu DPN za umestitev objekta v prostor je predlagana in upoštevana najoptimalnejša varianta poteka DV trase ter s tem najmanjši možni vpliv na okolje in ljudi. Ob tem je pomembno poudariti dejstvo, da je za celoten projekt zagotovljen tudi izbor najboljše možne tehnologije. Zato ima projekt široko podporo različnih strokovnih ter interesnih skupin in združenj.

Čeprav postopek vodi MOP, smo v Dravskih elektrarnah Maribor z odprto komunikacijo, ki smo jo začeli že pred več kot petimi leti s prvimi obiski lokalnih skupnostih in prvimi predstavitvami projekta v lokalnih časopisih, ves čas dokazovali našo transparentnost in pripravljenost za dialog ter ga spodbujali. Tako na primer že od leta 2006 deluje informacijska pisarna v občini kjer bo stal projekt. Prav tako smo istega leta na našo pobudo s civilno iniciativo prvič sedli na mizo. Dialog z Odborom za spremljanje investicije je po naših ocenah potekal na visokem nivoju razumevanja problematike z vidika enih in drugih. Odzvali smo se na vsako željo po predstavitvi, številne predstavitve pa organizirali tudi sami. Ljudi smo kot investitor nenehno spodbujali k podajanju mnenj, na javne obravnave pa smo ljudi pozivali tudi preko oglasov v praktično vseh pomembnih regionalnih medijih, tako elektronskih, kot tiskanih. Informacije o projektu si lahko vsi zainteresirani pridobijo tudi na spletnih straneh investitorja, neposreden stik z investitorjem in s projektom pa si lahko zagotovijo tudi s klicem na brezplačno telefonsko številko.

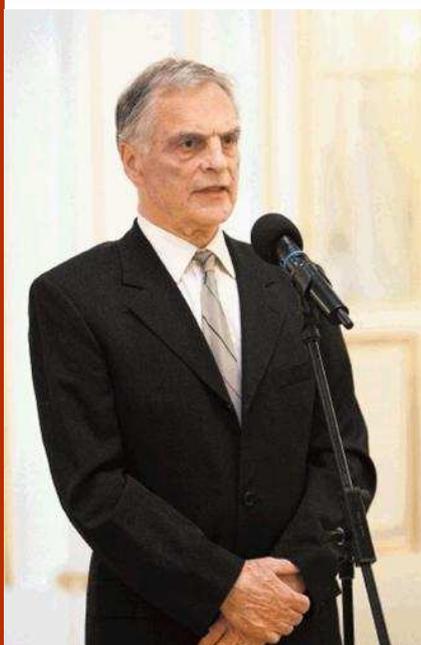
Pripravil: Dravske elektrarne Maribor

Vedemo se kot tisti, ki pada z nebotičnika

Novinarka časnika Dnevnik Jana Petkovšek Štakul je s prof. ddr. Matjažem Mulejem, zaslužnim profesorjem, EPF UM in predsednikom Strokovnega sveta inštituta IRDO pripravila zelo zanimiv intervju na temo družbene odgovornosti in inovacij procesov, kar v Sloveniji predusem pooseblja prav ddr. Mulej.

Intervju je bil objavljen je bil v Dnevniku, 22. januarja 2011, na strani 24 in 25 in je dostopen na http://www.dnevnik.si/zaposlitve_in_kariera/aktualno/1042419105.

Zaradi izjemno aktualne problematike, ki jo intervju obravnava ga v IRDO e-novicah poobjavljamo z dovoljenjem avtorice.

Tekst: Jana Petkovšek Štakul

LJUBLJANA - Ddr. Matjaž Mulej, doktor ekonomskih znanosti s področja teorije sistemov in doktor menedžerskih znanosti s področja inovacijskega menedžmenta, ki je ravno predvčerajšnjem praznoval svoj 70. rojstni dan, je za zdaj še med redkimi v Sloveniji, ki zadnja leta jasno opozarjajo, da je treba inovirati poslovno prakso in človeške navade - tehnološke inovacije so namreč premalo.

Predsednik Mednarodne akademije sistemskih in kibernetičnih znanosti, znanstveni sodelavec Inštituta za podjetništvo in menedžment malih podjetij na mariborski EPF ter tudi predsednik strokovnega sveta IRDO, Inštituta za razvoj družbene odgovornosti, domači in tuji javnosti vztrajno dopoveduje, da živimo na Zemlji, na planetu, ki ga imamo samo na posodo in ki ima zelo omejene vire, a ga človeštvo kljub temu v hlastanju za še večjim gmotnim bogastvom neumorno in tudi brez

Ddr. Matjaž Mulej: Če bi šteli podjetja, ki se prijavijo za pridobivanje priznanj, kot so horus, zlata nit, družini prijazno podjetje, poslovna odličnost in podobna, za katera je treba najprej pri sebi marsikaj prenoviti, bi dobili zelo nizek odstotek vseh obstoječih. Zavedanje o tem, da je lahko neodgovorno ravnanje za človeštvo usodno, je torej še šibko.

upoštevanja prihodnjih rodov neodgovorno izčrpava.

Podatki, ki jih naniza prejemnik številnih nagrad za delovanje na področju teorije in prakse inovativne družbe tako še v Jugoslaviji kot v Sloveniji, so več kot zgovorni. Če je bila še leta 1820, ko se je začela intenzivnejša industrializacija, rast družbenega produkta triodstotna na tisoč let, pa danes nikakor nismo zadovoljni s triodstotno rastjo na leto. V zadnjih dveh stoletjih se je ta trojka spremenila v 5500.

Šestkrat več nas je, vsak od nas porabi petkrat več energije, torej v celoti trošimo 30-krat več kot v Prešernovih otroških letih, povprečno smo 17-krat bogatejši... In kaj to pomeni za Zemljo? Vsako uro pošljemo v zrak štiri milijone ton ogljikovega dioksida, posekamo 1500 hektarjev gozdov, v zemljo gre z umetnimi gnojili tudi 1,7 tone nitratov, še večji problem kot CO₂ pa je metan, saj če ga segrevanje Zemlje odmrzne, ne bomo imeli kaj dihati.

"Človeštvo se vede kot tisti, ki je padel z nebotičnika in je pri prvem nadstropju še

vedno živ in zadovoljen," slikovito opisuje, kako se človeštvo sploh zaveda lastnega neodgovornega ravnanja, ddr. Mulej. "Strokovnjaki opozarjajo, da ravnamo, kot da imamo na voljo tri planete, ne le enega, ki ne more rasti. Poraba naravnih virov je pretirana, onesnaženost našega planeta, ki naj bi prenesel samo milijardo ljudi, tudi. A to so le zunanji znaki prevlade enostranskega obnašanja namesto družbene odgovornosti in primerne celovitosti."

Kriza in naše družbeno neodgovorno vedenje vodita človeštvo dobesedno v samomor, opozarjate. V kolikšni meri se tega sploh že zavedamo?

Če bi šteli podjetja, ki se prijavijo za pridobivanje priznanj, kot so horus, zlata nit, družini prijazno podjetje, poslovna odličnost in podobna, za katera je treba najprej pri sebi marsikaj prenoviti, bi dobili zelo nizek odstotek od vseh obstoječih. Zavedanje je torej še šibko. Podobno sliko dobimo, če gledamo uradna mednarodna merila poslovne uspešnosti: v njih sploh ni podatkov, koliko na primer rib je še v morju po množičnem ribolovu, koliko BDP prispeva k nematerialnemu zadovoljstvu, koliko stroškov za stavke, nezadovoljne odjemalce, terorizem, zdravljenje, obnavljanje narave in podobno bi preprečili z uporabo družbene odgovornosti. Z navideznim informacijskim sistemom dobimo navidezno zavedanje.

Za celovitejše in uspešnejše delovanje je potrebno povezovanje ljudi, združb z različnih področij. Pravite, da je narod samo vmesna stopnja med družino in svetom.

Pojem narod je mnogo mlajši kot človeštvo, je pravzaprav oblika monopoliziranja trga po državah. Povsem enonacionalnih držav pravzaprav ni, držav s popolno praktično enakopravnostjo vseh ljudi brez nacionalizma tudi ne.

Najvplivnejši ljudje in njihove organizacije - multinacionalna podjetja in druge - vplivajo po vsem svetu, ne da bi jih kakšna mednarodna organizacija zmogla nadzorovati. To ne bi bil problem, če ne bi trg deloval navidezno, razen za povsem majhne in če bi Združeni narodi in podobne mednarodne organizacije imeli resnično pravno moč, ne samo dogovorne. Bilderbergi in podobne skupine zelo vplivnih ljudi ne kažejo potrebe po poštenih, celoviti namesto pristranski svetovni vladi in svetovni demokraciji, ki bi segala čez strankarsko pristranskost in enostranskost, zato tudi ne zmorejo reševati svetovnih problemov v korist vsega človeštva.

Torej lahko pritrdimo Radovanu Grapulinu, direktorju Systec System Technology, regijske gazele 2001, ki je dejal: "Prihodnost bo pripadala družbam, ki bodo zmogle v lastno kulturo vgraditi največ inovativnosti, modrosti, državotvorne države, odgovornosti in samoobvladovanja pred nagonom pohlepa in egoizma."

Povsem se strinjam. Podatki o pozitivnih izkušnjah ljudi in podjetij, ki ravnajo z družbeno odgovornostjo namesto z neoliberalistično enostranskostjo, to povsem jasno potrjujejo po vsem svetu. Edino dopolnilo: državotvornost naj ne gre v krepitev posamične države zoper druge, ampak v smeri vladavine poštenega prava na svetovni ravni, vključno s priznavanjem pravice do različnosti kot oblike odgovornosti.

Kaj je torej inovacijski menedžment in ali ga skozi podeljevanje horusa prepozna tudi IRDO?

Inovacijski menedžment je najprej nujno namenjen inoviranju stila menedžmenta v smeri k družbeni odgovornosti. Kriza, ki je nastopila leta 2008, je jasno potrdila, kar smo zapisali dve desetletji prej in kar je še lepše povedal Albert Einstein: "Pozornost na zgolj tehnično-tehnološke inovacije vodi k temu, da imamo ljudje odlična orodja za nejasne cilje." Horus to prepozna, saj vsebuje veliko vprašanj o praksi glede tega.

V Slovenji sicer deluje Slovensko društvo za trajnostni razvoj - UNGC Slovenia. Prav te dni so imeli konferenco, ki jo je središčila tema Poštenost kot vir dolgoročne konkurenčnosti gospodarstva. So tovrstna združenja pravi odgovor slovenske družbe?

Take organizacije so del pravega odgovora - del zaradi usmeritve na vidik trajnostni razvoj kot del vidikov družbene odgovornosti. Tudi sedanji val državnih in državljskih napadov na menedžerske in druge podobne zlorabe, s katerimi so vplivni ljudje izražali svoja kratkoročna in ozko usmerjena stališča - vrednote, kulturo, etiko in norme - v praksi, so del odgovora. Čim bolj množično uveljavljanje ISO 26000 bo nadaljnji del, oživljanje častnega rabsodišča pri Združenju Manager tudi spada zraven.

Nedavno ste prebirali v slovenskem prostoru spregledano knjigo dr. Slavka Podmenika z naslovom Nehajmo se sprenevedati ali odgovornost za zgodovino, ki je izšla v samozaložbi. V njej opozarja, da je nujno treba reči bobu bob. Kdo v slovenski družbi je odgovoren še za to?

Celoten pravni red in celotna praksa zapiranja oči pred zlorabami, pa naj jih izvaja država, menedžerji, stranke, zaposleni ali sindikati, morajo bolj kot doslej preganjati sprenevedanje. Tudi iz povsem ozko ekonomskih razlogov: vsaj na dolgi rok se zlorabe ne izplačajo. Podpiranje rutinerstva namesto ustvarjalnosti, podpiranje klik namesto odkritosti, dovoljevanje slepe vere v moč trga in/ali v moč države - vse to spada na Wikileaks. V tem je bistvo prispevka profesorja Podmenika in bistvo grozljivosti dejstva, da je knjiga ostala prikrita ali vsaj spregledana. Navsezadnje jo sestavljajo v veliki meri članki, katerih objavo so preprečili.

Je Slovenija res na poti Grčije, Španije, Irske - javni podatki sicer kažejo na še vedno sorazmerno nizko zadolženost, po nekaterih virih pa naj finančno ministrstvo ne bi izkazovalo dejanske visoke zadolžitve naše države...

Po meni dostopnih podatkih ne gre samo za Grčijo, Irsko in Portugalsko, niti za to, da je španski problem večji od skupne vsote grškega, irskega in portugalskega. Gre za to, da Slovenija ni nič posebnega, saj na vsem svetu praktično ni prezadolžene države razen tistih nekaj, ki še niso niti začele resno urejati starostnega zavarovanja svojih občanov in zdravega naravnega okolja za njih, pa še med njimi niso samo take, ki imajo kakšen presežek.

V bistvu prihaja zdaj na dan desetletja prikrivana resnica, da je človeštvo pod neoliberalnim ekonomskim modelom dosegalo velik porast standarda na račun dolgov do svojih otrok in vnukov. V naslov prikaza petih knjig, ki to pokažejo dosti lepše skupaj kot vsaka zase, sem zapisal: "Prosim, nehajte sovražiti svoje otroke in vnuke", a ga uredništvo ni vključilo v objavo.

Kje je torej Slovenija v primerjavi z Evropo in svetom?

Dokler ni v ospredju inoviranje stila vodenja in upravljanja v smeri k sodelovalnemu vodenju namesto enostransko ukazovalnega, dajejo lastniki in menedžerji sodelavcem informacijo, da so samo žive sestavine strojev in strošek, torej imajo pravico do neodgovornosti. Primerjava z Evropo danes ne pove več dovolj, brez primerjave s Kitajsko daje lažen vtis o tehnološkem in drugem znanju, še bolj pa ambicioznosti in podjetnosti, brez katerih se patenti kot zgolj tehnično-tehnološki del invencij oziroma sugestij ne zmorejo spremeniti v inovacije. Pa tudi brez odjemalcev seveda ne. Zato je za Slovence nujen koncept "odprto inoviranje", patentiranje pa samo delno.

Nedavno ste zavzeli stališče, da naj Aleksander Svetelšek po odstopu z vrha

Petrola odstopi tudi z mesta predsednika Združenja Manager, in tako je tudi storil. Kako ste pa sicer zadovoljni z ravnanjem slovenskega menedžmenta v primeru slabih ali škodljivih poslovnih odločitev?

Lahko ga ocenjujem samo po javnem tisku in govoricah. Upam, da se je začel učiti na napakah in da je lahko faza, o kateri je pisal Dickens v 19. stoletju, na tej podlagi krajša, kot je bila na zahodu in vzhodu. Krka Novo mesto, Trimo Trebnje in podobni kažejo, da se poštenost in strokovnost lahko dobro povezujeta, zloraba pa vodi v slepo ulico.

Tudi dr. Peter Kraljič je nedavno dejal, da je problem Slovenije etika v menedžmentu, saj smo po njej na 49. mestu svetovne lestvice, pri čemer prav nič ne pomaga, da ima menedžerska srenja etični kodeks. Kaj je mogoče narediti, da do tega ne bo več prihajalo?

Dr. Kraljič ima seveda prav. Gospodarsko-razvojno sem to fazo napovedal pred desetletji: nihče pač ne zmore biti star 50 let prej kot 15. Ameriški ekonomist Roubini je objavil tudi v Sloveniji, da trg in etični kodeks pomenita veliko, a ne dovolj, dokler podlaga za nagrajevanje menedžerjev ni dolgoročna.

Morda pogrešate večjo učinkovitost pravnega sistema?

Po vsem, kar beremo, je pravni sistem slab. Ne bi se smelo vgraditi v predpis, da sme z zavlačevanjem postopkov obtoženec odnesti celo kožo. Postopki ne bi smeli trajati tako dolgo. Ne bi se smelo zgoditi, kot vem iz konkretnega primera, da sodišče naloži pravnomočno nekemu ministrstvu, naj ponovno presodi o svoji odločitvi, pa se sedem let ne zgodi nič. Sodišča so tukaj, da zagovarjajo celovitost, pravi pravno pravilo, da naj se sliši tudi druga stran. Neučinkovitost izvira v bistveni meri iz prakse, da ne zmorejo dovolj celovitosti, ampak se lovijo za posamične paragrafe, namesto da bi si pridobili in upoštevali ekspertna mnenja. Moja izkušnja je tudi, da vsaj nekateri sodniki ne znajo niti opredeliti pojmov, kot sta celovitost in teorija sistemov.

Poleti ste se posvečali tudi pripravljanju dveh knjig. Kateri sta po vrsti ter kdaj in kje izideta?

Običajno delam knjige timsko. Zato štejem mednje tudi zbornike. Z njimi vred sem menda presegel številko 60. Izšla je knjiga Eseji o družbeni odgovornosti, ki jo je izdal Inštitut za razvoj družbene odgovornosti (IRDP) skupaj z ECDP Slovenija in Zavodom Ypsilon. 200 izvodov je pošlo pred vsako javno predstavitevijo in pripravljamo ponatis, ki bo tudi na zgoščenki. Knjiga O dialektični teoriji sistemov in inoviranju je v ZDA še v tisku.

Že imate svojega naslednika ali celo več naslednikov?

Imel sem vsaj 15.000 študentov in vsaj 15.000 poslušalcev na seminarjih za podjetja, ne veliko diplomantov, a skoraj 40 dokončanih magistrstov in skoraj 20 dokončanih doktorstov kot mentor. Miroslav Rebernik, Duško Uršič, Zdenka Ženko in še nekateri nadaljujejo moje delo na Ekonomsko-poslovni fakulteti, Bojan Rosi na Fakulteti za logistiko, Stane Božičnik na Fakulteti za gradbeništvo UM, Tatjana Mlakar v Novem mestu, Branko Škafar v Murski Soboti, Mirko Markič v Kopru, Maja Bučar v Ljubljani, mnogi zunaj visokega šolstva. Samo v letu 2008 sem imel več kot 30 neposrednih mladih soavtorjev, skupaj s samostojnimi avtorji poglavij v naših knjigah pa skoraj sto.

NOVICE

Zavod Ypsilon pripravil srečanje z usodo

V torek, 15. februarja, je v prostorih Delavskega doma Hrastnik potekalo tako imenovano "srečanje z usodo". Prisotni so se posvetili reformam, ki se dogajajo v našem prostoru in bodo pomembno vplivale na našo prihodnost in prihodnost mladih. Izvršni sekretar Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Andrej Zorko, je predstavil pogled sindikatov na reforme, minister za delo, družino in socialne zadeve, dr. Ivan Svetlik, je prisotne seznanil s trenutnimi reformami na področju trga dela, posebna skupina Zavoda Ypsilon, imenovana Think thank, pa je predstavila svoje ugotovitve in izsledke ter priporočila glede Zakona o malem delu. Na okrogli mizi, katero so sestavljali Andrej Zorko, minister dr. Ivan Svetlik in izvršna direktorica Združenja Manager, Sonja Šmuc, so prisotni soočili mnenja o Zakonu o malem delu.

Vir: prejeto po elektronski pošti od info@ypsilon.si

Projekt World for You

Zavod Ypsilon v sodelovanju z Univerzo v Ljubljani omogoča vsem tujim visokim gostom, ki so na obisku v Sloveniji, da se srečajo z mladimi predstavniki generacije Y in da z njimi delijo svoje poglede na aktualne teme. Tako je v sklopu projekta World for you (W4Y) Zavod Ypsilon skupaj z različnimi organizacijami organiziral srečanje v obliki debate, ki jo je vodil vodja Spodnjega doma britanskega parlamenta Rt. Hon John Bercow MP. Dogodek je bil namenjen vsem mladim, študentom, članom zavoda Ypsilon in povabljenim gostom.

Vir: www.ypsilon.si

ZAVOD **Y**PSILON
za skupno prihodnost

Foto: Ambro, www.freedigitalphoto.net

Konferenca »Varna prožnost in aktivno staranje – kako se spoprijeti z izzivi«

Ekonomski inštitut Maribor d.o.o., Center razvoja človeških virov, je v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter drugimi pomembnimi domačimi in mednarodnimi partnerji v okviru projekta »Različne izkušnje – nove rešitve«, organiziral mednarodno konferenco »VARNA PROŽNOST IN AKTIVNO STARANJE – KAKO SE SPOPRIJETI Z IZZIVI«. Konferenca je potekala 15. in 16. februarja 2011 v hotelu Habakuk v Mariboru. Na konferenci so sodelovali

ugledni gostje, socialni partnerji, strokovnjaki, predstavniki podjetij, nevladnega in javnega sektorja iz Slovenije in tujine, ki so predstavili izkušnje in primere uspešnih praks s področja varne prožnosti in aktivnega staranja. V uvodu v konferenco so spregovorili pomembni predstavniki socialnih partnerjev: dr. Ivan Svetlik, minister za delo, družino in socialne zadeve RS, mag. Samo Hribar Milič, generalni direktor Gospodarske zbornice Slovenije in mag. Dušan Semolič, predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Konferenca je bila, še posebej v tem času, ko se v Sloveniji srečujemo s številnimi spremembami na področju varne prožnosti in socialne kohezije, priložnost za izmenjavo stališč, izkušenj, dobrih praks, pobud in pristopov na področju varne prožnosti in aktivnega staranja ter iskanje novih možnosti in skupnih rešitev za prihodnost.

Vir: <http://www.dens-progress.eu/>

Evropska unija želi povečati število inovacij ter njihov učinek

Evropska komisija je 10. februarja letos na spletni strani objavila novico o financiranju inovacij. Za raziskovalne in inovacijske projekte v obdobju 2007-2013 je namenila 143 milijarde evrov, predlaga pa takšno financiranje raziskovalnega dela, ki bi povečalo število inovacij in njihov ekonomski učinek ter pritegnilo več raziskovalcev. Pri načrtovanju financiranja za naslednje obdobje, naj bi po prvih predlogih financirali predvsem projekte, ki se lotevajo največjih težav družbe: zdravje in staranje prebivalstva, podnebne spremembe, zanesljiva oskrba s hrano, usihanje naravnih virov.

Predlogi predvidevajo tudi boljšo koordinacijo financiranja v celotnem postopku inovacije, od raziskovalnega dela do trženja novih izdelkov in storitev. Komisija je tudi poenostavila pravila, da bi k sodelovanju in črpanju sredstev EU pritegnila več raziskovalcev, podjetij in podjetnikov. Evropska komisija želi vlade in industrijo prepričati, da bi do leta 2020 naložbe v raziskave in razvoj povečale na 3 % BDP (z 2 % leta 2009). S tem bi posledično pridobili 3,7 milijona novih delovnih mest, letna gospodarska rast pa bi se lahko povečala tudi za 795 milijard evrov.

Vir: http://ec.europa.eu/news/science/110210_sl.htm

Slovenija med inovacijskimi sledilci

Evropska komisija je 1. februarja letos objavila pregled uspešnosti Unije inovacij za leto 2010- Innovation Union Scoreboard 2010.

Slovenija se skupaj z Bolgarijo, Estonijo, Malto, Portugalsko in Romunijo uvršča med države z **najvišjimi stopnjami letne rasti inovacijske uspešnosti**, ki znatno presegajo 5% ter je v svoji skupini skupaj z Estonijo vodilna po rasti. Glede splošne inovacijske uspešnosti pa je Slovenija v svoji skupini pod povprečjem; ugotovljeno je bilo zlasti **izrazito zmanjšanje sredstev za inovacije**, ki niso namenjene raziskavam in razvoju.

Ena od glavnih ugotovitev splošnega pregleda uspešnosti je še, da EU v inovativnosti ni uspelo zmanjšati zaostanka za glavnima

konkurentoma, ZDA in Japonsko. Čeprav razvoj v večini držav članic kljub gospodarski krizi veliko obeta, napredek ni dovolj hiter. EU sicer še vedno močno vodi pred gospodarstvi v vzponu, kot sta Indija in Rusija, vendar Brazilija nenehno napreduje, svoj zaostanek pa hitro zmanjšuje tudi Kitajska. V EU imajo najboljše rezultate Švedska, Danska, Finska in Nemčija. Sledi jim skupina držav, ki jo sestavljajo Združeno kraljestvo, Belgija, Avstrija, Irska, Luksemburg, Francija, Ciper, Slovenija in Estonija, ki dosegajo inovativnost blizu povprečja EU.

Vir: <http://www.imamidejo.si/novice/2011-02-04-Slovenija-med-inovacijskimi-sledilci>

Foto: [Tina Phillips, www.freedigitalphotos.net](http://www.freedigitalphotos.net)

Bom dobil službo?

V četrtek, 17. februarja 2011 je v Ljubljani potekala diskusija o odnosu mladih do dela in zaposlitve. Gostje so bili Alenka Blazinšek (Nefiks), Nina Milenković (Mladinski svet Slovenije) ter dr. Andrej Naterer (Filozofska fakulteta v Mariboru). Izhajali so iz aktualne raziskave Mladina 2010, v kateri je med drugim pokazano, da se je delež mladih, ki delajo honorarno, v zadnjem desetletju podvojil, zaposlitev pa je v tem času močno upadla. Dotaknili so se tudi značilnosti mladih, ki določajo njihove možnosti na trgu delovne sile ter spremembe v strukturi zaposlitvenih priložnosti za mlade.

Vir: <http://www.socialna-akademija.si/index.php?>

Peskanje jeansa povzroča bolezen

Diesel, Dolce & Gabbana, Replay in druga podjetja za oblikovanje oblačil zavračajo vsak dialog s CCC (Clean Clothes Campaign), da bi prenehali s peskanjem jeansa, zaradi česar je na tisoče življenj v nevarnosti. Delavci so namreč izpostavljeni prahu kremenca, ki ga vdihujejo in zato obolevajo za silikozo – poklicno neozdravljivo boleznijo, ki prizadene pljuča. Nekaj velikih blagovnih znamk, kot so Levi's, H & M in C & A, so že odpravila peskanje jeans v svojih zbirkah. Tudi ostali bi morali prevzeti odgovornost.

Več informacij o jeans peskanje tukaj: <http://www.cleanclothes.org/urgent-actions/sandblasting>

Zeitgeist – Premik naprej

Film Zeitgeist je eden izmed najbolj zanimivih, resničnih, a hkrati tudi krutih pogledov na svet in avtoritete, ki mu vladajo. Zdaj je izšel že tretji del kulturnega filma Zeitgeist, ki nosi naslov Moving Forward, ki bo izpostavil nujno potrebo za izhod iz obstoječega socialno ekonomskega monetarnega sistema. V filmu pozivajo k prehodu v novo paradigmo, ki bo

šla čez kulturni relativizem in tradicionalne ideologije, ter v novo ekonomijo, ki bo - namesto na denarju - temeljila na virih, ki so nujno potrebni za človeško in socialno preživetje. Premiera filma je bila januarja 2011, v več kot 60 državah hkrati. Več informacij o filmu najdete na <http://zeitgeist.si/zeitgeist-moving-forward>

Star papir za novo upanje

Društvo Ekologi brez meja bodo letošnje pomlad izvajali novo vseslovensko akcijo "Star papir za novo upanje", v kateri bodo vrtci, šole, srednje šole, podjetja in javne organizacije zbirale star papir. Podjetje Dinos jim bo en dan v aprilu brezplačno zagotovilo zabojnik in prevoz zbranega papirja. Znesek od zbranega papirja bo razdeljen na dva sklada – za humanitarni projekt v Sloveniji in za financiranje gradnje izobraževalnega centra v državi Malavi v Afriki za otroke s posebnimi potrebami. "Zbirati papir je čisto preprosto, vsi to znamo in poznamo, torej dajmo – tokrat vsi SKUPAJ," še poizvajo ekologi brez meja.

Vir: <http://ebm.si/p/star-papir/index.php?kam=glavna>

Aktualno 2.0

Vibacom vabi k prebiranju e-publikacije Aktualno2.0, ki jo mesečno objavlja na spletni strani www.aktualno.biz. "Aktualno 2.0 je Vibacomova e-publikacija, katere namen je poslovni javnosti prikazati nove poslovne izzive ter izvirne in uspešne zgodbe slovenskega in globalnega prostora," je zapisano na spletni strani. Tokratni Aktualno 2.0 je posvečen kulturi. Njeni vlogi v inovacijskem ekosistemu, skozi oči izredne gostje, njenih pogledov, razmišljanj in poglobljenih izkušenj.

Vir: prejeta po elektronski pošti od mag. Violete Bulc v imenu Vibacom tima

Kako do sončne elektrarne?

Štajerska gospodarska zbornica in Elektro Maribor d.d. organizirata brezplačni posvet »Kako do sončne elektrarne?« Posvet bo potekal v **četrtek, 17. marca 2011** ob 9.30 uri v Hotelu Habakuk, dvorana Priol, Maribor. Ob koncu posveta bo predstavljeno 100% električno vozilo Mitsubishi i Miev iz Elektra Maribor, udeleženci pa se bodo lahko odpeljali tudi na testno vožnjo. **Udeležba na posvetu je brezplačna**, obvezna je predhodna prijava do ponedeljka, 14. marca 2011.

Vir: <http://www.stajerskagz.si/?page=120&newsid=388>

Predavanje o primerih dobrih mestnih prometnih politik

V okviru programa CIVITAS ELAN Odprta akademija pripravljamo predavanje z naslovom **»Primerjalna analiza mestnih prometnih politik – primeri dobrih praks«**. O najboljših prometnih politikah v evropskih mestih bo govoril gospod **Vincent Meerschaert** iz gentskega podjetja Traject, in sicer v **petek, 11. marca 2011, med 10.30 in 12.00 v Veliki sejni dvorani ljubljanske Mestne hiše, Mestni trg 1.**

Na predavanju v angleškem jeziku bo gostujoči prometni strokovnjak predstavil študijo mestnih prometnih politik, ki jo je naročila flamska vlada in vključuje Bologno, Freiburg, Groningen, Nantes, Odense, Stockholm, York in Zürich.

Vir:

<http://www.civitasljubljana.si/dogodki/11-marec-predavanje-primerjalna-analiza-mestnih-prometnih-politik-primeri-dobrih-praks>

7. nanotehniški dan

Odbor za znanost in tehnologijo pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije pripravlja 7. nanotehnološki dan, ki bo v petek, **18. marca 2011** v Grand hotelu Primu na Ptuju. Uveljavljeni slovenski znanstveniki in raziskovalci bodo predstavili zanimive in pomembne teme, kot so bionika in nanotehnologija, biometrične tekstilije, nanomaziva in nanocevkve, varnost nanotehnologij, nanogradnja in nanoelektrokloriki.

(Vir: irt3000, 27.1.2011 in e-informacije iz Štajerskega tehnološkega parka |46)

Dobrodelno striženje za Darfur - EPeKa in Tomo Križnar

Od 1. do 31. marca 2011 bo v Mariboru potekalo Dobrodelno striženje za Darfur, v organizaciji EPeKa in Toma Križnarja. Celotni zaslužek od striženja in urejanja pričesk se bo podaril dobrodelni organizaciji H.O.P.E za nakup miniaturnih kamer in vrtalne naprave za črpanje vode v pokrajini Darfur v Sudanu. Več o projektu: www.epeka.si

Vir: www.epeka.si

LONDONSKA ŠOLA ZA ODNOSE Z JAVNOSTMI

Londonska šola za odnose z javnostmi, ki vpisuje že 17. generacijo slušateljev, vabi vse željne komunikacijskih veščin in znanja s področja družbene odgovornosti podjetij, da prisluhnejo priznanim strokovnjakom in dolgoletnim praktikom na svojem področju. Utrdili in nadgradili boste teoretična znanja, se preizkusili v praktičnih primerih in samostojnem delu. Pridobili boste nove stike in spoznali sveže prakse doma in v tujini. Več o programu izobraževanja si lahko ogledate na spletni strani www.pr-education.net.

Labirint umetnosti – vabilo k soustvarjanju

Zavod Exodos je pod pokroviteljstvom Ministrstva za kulturo RS in v okviru Ljubljana, prestolnica knjige 2010 pripravil projekt trajnostnega umetniškega dela »Labirint umetnosti.« Gre za združitev konceptov ustvarjanja novih zelenih površin v urbanem okolju, kulture uživanja knjige in hoje kot umetnosti (walking as art). V ta namen bomo postavili park, v katerem bomo v obliki prvotnih labirintov na površini 10.000 m² zasadili park z 287 drevesi kanadske čuge, ki se je po analizi tal izkazala za najbolj primerno. Za razliko od ostalih parkov, je Labirint umetnosti sicer namenjen tudi telesu, ampak predvsem duhu. Pot do labirinta je tlakovana z mislimi o umetnosti, knjigi, hoji in življenju. V osrčju labirinta je postavljen bralni otok, ki v svojih stranicah ponuja knjižne police – knjige prinašajo in odnašajo obiskovalci sami, prvi nabor pa bodo sestavili podporniki Labirinta. Drevesa smo skupaj zasadili decembra 2010, **otvoritev parka bo aprila 2011**. V tem času načrtujemo medijsko kampanjo, ki bo v valovih dosegala viške jeseni 2010 ter pomladi 2011. Stalno bomo prisotni na spletnih družbenih platformah, prek sporočil za javnost in preko internih kanalov sodelujočih organizacij.

Vabimo vas k ogledu spletne strani www.labirint-umetnosti.si, kjer so pripravili animacijo, ki vam bo približala idejo in čar tega trajnostnega umetniškega dela.

Trajnostno je zasnovano tudi sodelovanje, h kateremu vas vabimo. Da bi projekt zaživel potrebujemo tudi vašo podporo. Zaradi trajnostne komponente in družbene akcije, ki bo soustvarila Labirint, smo sponzorje preimenovali v varuhe. Če ste v Labirintu umetnosti prepoznali tudi svoje mesto, vas vabimo, da se spoznamo in raziščemo možnosti sodelovanja.

Vir: <http://www.labirint-umetnosti.si/>

TRENING ZA TRENERJE

Mladinski svet Slovenije tokrat šestič pripravlja **intenzivno 4-dnevno usposabljanje za trenerje mladinskih voditeljev**. Do sedaj so bili udeleženske in udeleženci teh usposabljanj zelo zadovoljni in mnogi med njimi so se vključili v trenersko delo v svojih organizacijah pa tudi v Bazenu trenerjev MSS! Trenerji mladinskih voditeljev namreč igrajo v mladinskih organizacijah vedno pomembnejšo vlogo. Ne prevzemajo le nalog usposabljanja mladinskih voditeljev, ampak tudi naloge strategov in vizionarjev organizacij. Tokrat bo usposabljanje potekalo **od 31.3. do 3.4.2011**.

Več: <http://www.mss.si/sl/novice/554/1/vabimo-na-usposabljanje-za-trenerje>

Sustainability Leadership and Inspiration Business Academy na Ekonomski fakulteti v Ljubljani

Univerza v Ljubljani

**EKONOMSKA
FAKULTETA**

Zgledi uspešnih tujih podjetij kažejo izredno pozitiven ekonomski vpliv, ki ga ima uvajanje trajnostnega razvoja na poslovanje podjetij. Tudi v Sloveniji je vedno več podjetij, ki se zavedajo še neodkrita potenciala ali že uspešno delujejo po načelih trajnostnega razvoja ter ob ohranjanju resursov vzporedno dosegajo večjo poslovno uspešnost.

Akademija trajnostnega razvoja je zasnovana tako, da **celostno obravnava načine za implementacijo trajnostnega razvoja** v podjetje. Namenjena je **perspektivnim kadrom srednjega in vrhnjega managementa** podjetij, katerih strateška usmeritev je ohranitev oz. pridobitev vodilnega položaja na trgu in usmerjanje gospodarskih tokov v dolgoročno vzdržnost. Ob zaključku akademije bodo udeleženci pripravljene za razvoj in podporo programom v podjetju, ki prinašajo okoljske in družbene izboljšave ter hkrati prinašajo **odlične poslovne rezultate**. Skozi mnoge zanimive dogodke in druženja se bodo udeleženci tudi dobro spoznali, kar bo nadgradilo prihodnje sodelovanje.

Akademija bo potekala **od marca do junija 2011**, v obliki šestih dvodnevni modulov (petek popoldan in sobota dopoldan v dvotedenskih razmikih).

Prednosti:

- vrhunski mednarodni in domači profesorji in strokovnjaki
- aktualne vsebine, podkrepljene s praktičnimi primeri
 - intenziven program
 - mreženje med udeleženci
- certifikat dvojno akreditirane šole (možnost ECTS)
- omejena skupina udeležencev

Vljudno vas vabimo na [spletno stran akademije](#), kjer najdete dodatne informacije.

Rok za prijave je 15. marec. Zagotovite si svoje mesto na prvi poslovni akademiji trajnostnega razvoja na naslovu <http://www.ef.uni-lj.si/sustainability/registration>.

Naj prostovoljci, naj prostovoljke in naj prostovoljski projekt

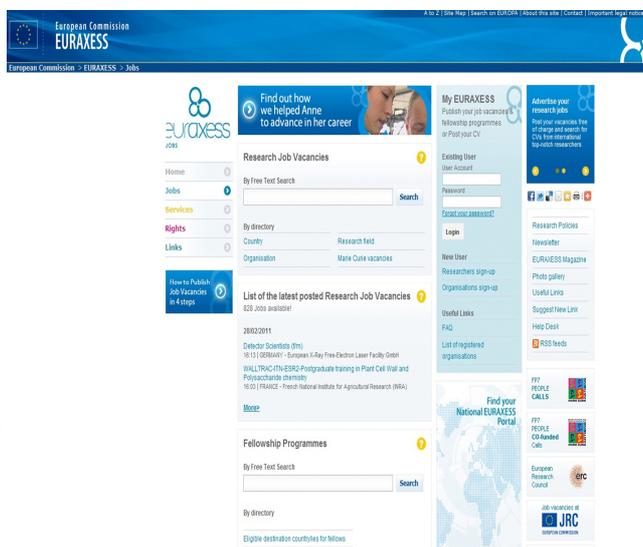
Mladinski svet Slovenije objavlja natečaj **Prostovoljec leta 2010**. Tudi letos izbirajo **Naj prostovoljce in Naj prostovoljke** v treh starostnih kategorijah ter **Naj prostovoljski projekt**. Znotraj kategorije projektov pa bodo izbrali še najboljši projekt med tistimi, ki jih lahko označimo za mladinski projekt (kjer so ključni izvajalci mladi prostovoljci). Znotraj kategorije posameznikov pa bo ena oseba postala **Naj mladinski voditelj oz. voditeljica**, izbrali pa jo bomo med tistimi posamezniki, ki ustrezajo opredelitvi mladinskega voditelja.

Rok za prijave je 8. april 2011.

Vir: <http://www.mss.si/sl/novice/548/1/objavljamo-natecaj-prostovoljec-leta-2010>

EURAXES-brezplačna objava delovnih mest raziskovalcev

Spletni portal EURAXESS je namenjen tako delodajalcem - raziskovalnim organizacijam, kot raziskovalcem-iskalcem zaposlitve. Raziskovalne organizacije lahko na enostaven način brezplačno objavijo delovna mesta (Euraxess Jobs) in dostopajo do že objavljenih življenjepisov raziskovalcev, iskalcev zaposlitve. EURAXESS je mreža informacijskih centrov, ki delujejo širom Evrope in pomagajo raziskovalcem, ki želijo nadaljevati kariero ali se dodatno usposabljanje v drugi državi. Na spletnem portalu EURAXESS so tudi osnovne informacije o prostih delovnih mestih raziskovalnih organizacij za raziskovalce v tujini. Na voljo so informacije o tem, kakšne možnosti za izvajanje raziskovalne dejavnosti so v tej državi in napotke, kaj vse je potrebno predhodno urediti, da bo prehod v novo življenjsko in delovno okolje čim lažji.

Vir: prejeta po elektronski pošti od prof. dr. Milan Marčič, prorektor Univerze v Mariboru

Družbena odgovornost – edina možna smer človeštva ali marketinško

V torek, **15. marca ob 16.00** vas vabimo na mesečno srečanje DMS v Mariboru (Kibla, Ulica Kneza Koclja 9): **Družbena odgovornost – edina možna smer človeštva ali**

Uvod v srečanje bo naredil [Matjaž Mulej](#), IRDO, ki bo predstavil pomen družbene odgovornosti v okviru gospodarske vizije in nagrado **Horus**.

Priznanje **Družini prijazno podjetje** bo predstavil **Aleš Kranjc Kušlan**, ki je tudi vodja certificiranja [Družini prijazno podjetje](#). Raziskavo o projektu pa bo predstavila **Tadeja Knaflič**.

Govorci mesečnega srečanja bodo tokrat:

Natalija P. Petkovič - **Abbot Laboratories**, Družini prijazno podjetje in Horus 2010

Jasna Žaler - **Halcom**, Družini prijazno podjetje ter finalist Zlate niti 2008 in 2009

Miha Rejc - **Mimovrste**, Družini prijazno podjetje, finalist Zlate niti 2008 in finalist za Horus 2009

Jure Bohinc - **Si.mobil**, Družini prijazno podjetje, Zlata nit 2009 in finalist Horus 2009

Natalija Postružnik - **Zavarovalnica Maribor**, Družini prijazno podjetje in finalist Horus 2009

Mesečno srečanje bo moderirala Jana Petkovšek, Dnevnik, ki bo predstavila tudi projekt [Zlata nit](#) in njen pomen za podjetje in trg.

Pogovor se bo vrtel okrog koristnosti in učinkovitosti družbene odgovornosti za delovanje podjetja. Cilj srečanja je pripraviti dvomljivce med managerji in marketinškimi direktorji do razmišljanja o slednjem.

Vir: <http://www.dmslo.si/aktualno/dogodki-dms/6-mesečno-srečanje-dms-v-mariboru/>

Konference

Mednarodna konferenca Trendi na področju družbene odgovornosti

12. in 13. maja 2011 bo potekala že 5. mednarodna konferenca Trendi na področju družbene odgovornosti, ki postaja vedno aktualnejša tema upravljanja družb in odnosov med deležniki. Pripravlja jo Ekvilib Inštitut v sodelovanju z neodvisno strokovnjakinjo Barbaro Žaucer, ter ostalimi strokovnjaki.

Vir: <http://www.ekvilib.org/mednarodna-konferenca-trendi-na-podrocju-druzbene-odgovornosti>

Foto: jscreationzs, www.freedigitalphotos.net

Management, Knowledge and Learning (MakeLearn) International

Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije v sodelovanju s poljsko univerzo Maria Curie-Sklodowska in Mednarodnim Inštitutom za poslovne analize organizira mednarodno konferenco Management, Znanje in Učenje (MakeLearn), ki bo potekala v **Celju, 22.-24. junija 2011.**

Več informacij o konferenci lahko dobite tukaj: <http://www.mfdps.si/en/strani/791/MakeLearn-2011.html>

International meeting against Human Trafficking and Child Abuse

Social Humanitarian Activist Organization (SHAO) v Združenih državah Amerike organizira mednarodno srečanje na tematiko Trgovina z ljudmi in zloraba otrok. Srečanje bo potekalo v dveh terminih in lokacijah, **4.-8. aprila v Washingtonu** ter **11.-15. aprila v Dakarju v Senegalu v Zahodni Afriki.**

Več informacij lahko dobite s povpraševanjem na e-mail naslovu: michelle.brown@globomail.com

17th CIFAL Plock workshop: Water in urban areas

22.-24. marca bo na Poljskem v mestu Plock potekala 17. CIFAL delavnica: voda in urbana območja. Mednarodni center za lokalni razvoj v sodelovanju z UNITAR-jem (United Nations Institute for Training and Research), Veolia Environment-om, PPP Centrom in Varšavsko univerzo dogodek pripravlja ob Svetovnem dnevu vode, ki ga obeležujemo 22. marca 2011. Delavnica je namenjena občinskim uradnikom in strokovnjakom, tehničnemu osebju, podjetjem v zasebnem sektorju, kakor tudi ministrstvom, civilni družbi, nevladnim organizacijam in predstavnikom univerzitetnih profesorjev iz srednje in vzhodne Evrope. Delavnica je brezplačna. Več o prijavi:

31. Mednarodna konferenca o podjetništvu in inoviranju PODIM

Termin: 20.4.2011 - 21.4.2011

Lokacija: Maribor, Hotel Habakuk

Na 31. konferenci o podjetništvu in inoviranju PODIM se bodo zbrali strokovnjaki iz različnih držav, da bi obravnavali številne izzive, s katerimi se soočajo nova in že uveljavljena podjetja, katerih rast in razvoj sta usmerjena na globalni trg. Že tri desetletja konference PODIM obravnavajo pomembna vprašanja in prispevajo k boljšemu razumevanju podjetništva, inovativnosti in inovativne družbe ter kako sprostiti ustvarjalni potencial v posameznikih, podjetjih in regijah

Če želite na konferenci PODIM predstaviti svoj prispevek, pošljite povzetek prispevka, ki naj obsega eno stran. Članek se mora nanašati na glavno temo konference in zajemati praktične rešitve za razvoj podjetništva in inovativnosti. Ocenjevalna komisija bo prispevke najprej izbrala na podlagi povzetka, končna odločitev pa bo temeljila na oceni celotne vsebine prispevka.

Povzetki in prispevki morajo biti napisani v angleškem jeziku.

Več o konferenci: <http://www.podim.org/domov/>

Vir: <http://www.imamidejo.si/dogodki/2011-01-28-31-Mednarodna-konferenca-o-podjetnistvu-in-inoviranju-PODIM>

Alp-water-scarce: zaključna konferenca

"Alp-Water-Scarce (»Pomanjkanje vode v Alpah«) je evropski projekt sofinanciran v okviru programa Območje Alp, v sklopu Programov transnacionalnega teritorialnega sodelovanja 2007-2013. Projekt se je začel prvega oktobra 2008 in se bo zaključil 30 septembra 2011. Glavna tematika projekta je razvoj strategij upravljanja z vodnimi viri ter sistema zgodnjega opozarjanja na obdobja pomanjkanja vode v Alpah". **20.-22. septembra 2011** bo v **Gradcu**, Avstrija, potekala zaključna konferenca. Več informacij o konferenci lahko dobite na naslovu: alpwaterscarce@gmail.com ali na spletni strani www.alpwaterscarce.eu.

Vir: prejeta po elektronski pošti

RAZPISI DOMA

Razpis za podelitev priznanj inovacijam v Podravju za leto 2010

Štajerska gospodarska zbornica in Gospodarska zbornica Slovenije nadaljujeta s projektom Podelitve priznanj in diplom inovacijam v regiji. Cilj projekta je uveljavljanje inovacijske dejavnosti kot gibal trajnostnega razvoja gospodarstva in pospeševanja podjetništva. Pravico do prijave na razpis imajo vse gospodarske družbe, podjetja, samostojni podjetniki posamezniki, samostojni inovatorji ali druge organizacijske oblike z območja Štajerske gospodarske zbornice.

Prijave pošljite na naslov Štajerske gospodarske zbornice, s pripisom »Ne odpiraj – razpis za inovacije«, Ul. talcev 24, 2000 Maribor, **najkasneje do 31. marca 2011.** V okviru priznanj za najboljše inovacije imate v letošnjem letu možnost e-prijav inovacijskih predlogov.

Vir: <http://www.stajerskagz.si/?page=120&newsid=357>

Sofinanciranje šolnin - izobraževanje odraslih 2007-2013 (107. JP)

Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije je 28.1.2011 na svojih spletnih straneh in v Uradnem listu RS št. 6/2011 objavil Javno povabilo k prijavi za sofinanciranje šolnin za zmanjševanje izobrazbenega primanjkljaja v šolskih letih od 2007/2008 do 2012/2013. **Rok prijave je 15.7.2013.** Namen javnega povabila je večja dostopnost izobraževanja, povečanje splošne izobraženosti odraslih do zaključene srednješolske izobrazbe ter zaposlitvenih možnosti posameznikov. Program je namenjen odraslim, ki so v dopolnjeni starosti 25 do 64 let, pridobili višjo raven izobrazbe do vključno V. stopnje v šolskih letih od 2007/2008 do 2012/2013. Sofinancira se 90% upravičenih stroškov šolnin za uspešno opravljene obveznosti srednješolskega izobraževanja odraslih, po programu nižjega poklicnega, srednjega poklicnega, srednjega strokovnega, poklicno tehničnega in gimnazijskega izobraževanja. Vlagatelji lahko vloge oddajajo od dneva objave povabila do porabe razpoložljivih sredstev oziroma do 15.7.2013.

Vir: <http://www.sklad-kadri.si/si/razpisi-in-objave/naslovnica/razpis/n/sofinanciranje-solnin-izobrazevanje-odraslih-2007-2013-107-jp/>

Priprava na razpis »P2«

Sredi februarja 2011 je Slovenski podjetniški sklad objavil razpis P2 – Sofinanciranje zagona podjetij v subjektivnih inovativnega okolja. Sklad želi z razpisom spodbuditi uspešen prenos razvojnih idej podjetnih posameznikov in skupin v tržno uspešne podjeme in ustvarjanje novih inovativno naravnanih podjetij s potencialom rasti pri razvoju in komercializaciji proizvodov, procesov in storitev. Razpis je usmerjen k specifični ciljni skupini mladih podjetij, zaznamuje pa ga nekaj posebnih pogojev – tako iz vidika možnosti kandidiranja, kakor tudi iz vidika izvajanja prijavljenih projektov.

Vir: http://www.stp.uni-mb.si/index.php?option=com_content&task=view&id=75&Itemid=217&lang=si

Sofinanciranje projektov nevladnih organizacij

Ministrstvo za zunanje zadeve je objavilo javni razpis za sofinanciranje projektov nevladnih organizacij s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja in mednarodne humanitarne pomoči. **Rok prijave je 21.03.2011.**

Opis: sofinanciranje razvojnih in humanitarnih projektnih dejavnosti nevladnih organizacij Republike Slovenije v državah prejemnicah uradne razvojne pomoči za 5 sklopov.

Upravičeni prijavitelji: nevladnim organizacijam s sedežem v Sloveniji in ki ustrezajo drugim razpisnim pogojem.

Zneski in deleži financiranja: do 90% upravičenih stroškov

Vir: <http://www.mzz.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/6/28322/68808969c2/>

Javni razpis "Inovacijski vavčer 2011"

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje upravičenih stroškov storitev zunanjih izvajalcev oz. svetovalcev pri pripravi in izvajanju razvojno naravnega ali raziskovalno razvojnega projekta podjetja (v nadaljevanju: projekt), kjer bo končni rezultat vloga za pridobitev pravice industrijske lastnine v obliki nacionalne ali mednarodne prijave: patenta ali modela ali, znamke.

V primeru, kjer bo končni rezultat projekta podjetja vloga za pridobitev zaščite pravic industrijske lastnine v obliki modela ali znamke je lahko kot dodatni rezultat storitev zunanjih svetovalcev pri pripravi in izvajanju projekta podjetja izdelan priročnik za uporabo nove ali prenovljene celostne grafične podobe podjetja ali proizvoda/storitve podjetja, ki je vezan na pridobljeno pravico industrijske lastnine v obliki modela ali znamke, in sicer v tiskani ali elektronski obliki, namensko za podjetje, ki se prijavlja na ta javni razpis in je predmet tega javnega razpisa.

Namen javnega razpisa je spodbujanje sodelovanja med podjetji in zunanjimi izvajalci oz. svetovalci pri pripravi in izvedbi projekta z namenom zaščite pravice industrijske lastnine ter spodbujanje podjetij k aktivni vlogi pri izboljšanju prepoznavnosti podjetja oz. njegovih produktov na trgu.

Na javnem razpisu lahko sodelujejo mikro, majhna in srednje velika podjetja.

Okvirna skupna višina sredstev javnega razpisa znaša 1.500.000 EUR.

Rok za oddajo vlog: Javni razpis bo odprt do porabe sredstev, vendar ne dlje kot do 29.9.2011. JAPTI bo vloge obravnaval tekoče po zaporedju predloženih vlog na pošti (datum, ura, minuta poštnega žiga) ali osebno na sedežu JAPTI (datum, ura, minuta).

Projekti iščejo partnerje

Enterprise Europe Network objavlja projekte, ki iščejo partnerje iz vrst malih in srednjih podjetij ter raziskovalnih institucij.

Prijavitelj projekta pripravlja projekt v okviru katerega želi zasnovati in razviti prototip sofisticirane naprave za absorpcijo onesnaževanja z uporabo rastlin v popolnoma nadzorovanem okolju. Zasnova naprave bo podprta z numeričnimi simulacijami in eksperimentalnimi testi, zato da bi razumeli glavne parametre funkcioniranja.

Prijavitelj išče partnerje iz vrst malih, srednjih ter velikih podjetij z izkušnjami na področju prototipov zračnih filtrov. Rok za izraz interesa za sodelovanje je 15.03.2011.

Vir: <http://www.een.si/index.php?id=80&lang=si>

Foto: [graur razvan ionut](http://www.freedigitalphotos.net),
www.freedigitalphotos.net

Javni razpis za spodbujanje tujih neposrednih investicij v letih 2010 in 2011

Predmet javnega razpisa je **dodelitev spodbud za začetne investicije**, ki jih bodo prijavitelji –tuje osebe zasebnega prava - nerezidenti (v nadaljevanju: tuji investitor) izvajali na ozemlju Republike Slovenije.

Cilj razpisa je odpreti **500 novih delovnih mest** (na letni ravni) najkasneje v treh letih po zaključku investicij.

Skupna višina razpisanih sredstev za leti 2010 in 2011 je **14.496.470,00 EUR** in sicer **v letu 2010 znaša 6.496.470,00 EUR**, v letu 2011 pa **8.000.000,00 EUR**.

Rok za prispetje vlog za prvo odpiranje ponudb je 14. april 2010, do 12. ure,

Javni razpis je odprt do 9.9.2011 oziroma do porabe predvidenih proračunskih sredstev.

Vir: <http://www.japti.si/index.php?t=razpisi&id=87>

Razpis štipendije »Kulturni menedžer iz Srednje in Vzhodne Evrope«

Nemška fundacija Robert Bosch razpisuje štipendijo za šolsko leto 2011/12. Razpis je namenjen mladim s poklicnimi ali projektnimi izkušnjami v kulturnem menedžmentu, ki bi želeli pridobiti izkušnje v eni izmed nemških kulturnih ustanov. Rok prijave je 6. marec 2011.

Prijava poteka v nemškem jeziku prek spletne strani www.moe-kulturmanager.de. Štipendisti so dejavni v gostiteljskih institucijah po vsej Nemčiji (z izjemo Berlina) in z inovativnimi projekti predstavljajo mlado umetniško in kulturno sceno svoje države v Nemčiji. Stalni del programa so izobraževanja s temami načrtovanje projektov, pridobivanje sredstev, stiki z javnostmi in tudi vodenje pogajanj.

Fundacija Robert Bosch štipendistom zagotavlja:

- ◆ mesečno štipendijo v višini 1000 €,
- ◆ plačilo potnih stroškov v Nemčijo in na redna izobraževanja v okviru programa,
- ◆ zdravstveno in nezgodno zavarovanje ter zavarovanje odgovornosti,
- ◆ nadaljnje prispevke med potekom štipendije in podporo za poklicno vrnitev v domovino,
- ◆ predstavitveni seminar v oktobru 2011 in redna izobraževanja ter
- ◆ povezanost z drugimi programi fundacije Robert Bosch in drugimi akterji zunanje politike in izobraževanja.

Vir: <http://www.sklad-kadri.si/si/razpisi-in-objave/novica/n/razpis-stipendije-kulturni-menedzer-iz-srednje-in-vzhodne-evrope/>

Mednarodna parlamentarna štipendija (IPS)

Slovenski študenti imajo možnost pridobiti štipendijo za udeležbo v programu Mednarodne parlamentarne štipendije, ki ga bo nemški parlament organiziral leta 2012. Nemški zvezni parlament že več let podeljuje Mednarodno parlamentarno štipendijo (IPS) za mlade absolvente visokih šol. Slovenija se je v ta program prvič vključila leta 2001. Trenutno poteka razpis za udeležbo v programu Mednarodne parlamentarne štipendije, ki ga bo organiziral Nemški zvezni parlament v sodelovanju s Humboldt univerzo, s Svobodno univerzo in Tehnično univerzo v Berlinu, potekal pa bo od 1. marca 2012 do 31. julija 2012.

Rok prijave je 30. junij 2011.

Vir: <http://www.sklad-kadri.si/si/razpisi-in-objave/novica/n/mednarodna-parlamentarna-stipendija-ips-1/>

ESEJI O DRUŽBENI ODGOVORNOSTI

KNJIGA NA ZGOŠČENKI Z VEČ KOT 20. PRISPEVKI ŠTEVILNIH AVTORJEV
BO OBOGATILA VAŠE ZNANJE S SODOBNIMI SPOZNAJMI O DRUŽBENI ODGOVORNOSTI.

Novo: PRAVKAR IZŠLO!

O tem, kako bi moralo biti, pa ni. Kako bi lahko bilo, če bi tudi vi sodelovali. Kako bo, če ne boste. Kakšen je lahko model DO, in kakšen DO vodja. Kaj je etika soodvisnosti in kaj dobro počutje? Preberite, razmišljajte, delujte. Zdaj, če že niste včeraj!

NAROČILA IN DODATNE INFORMACIJE:
IRDO - INŠTITUT ZA RAZVOJ DRUŽBENE ODGOVORNOSTI
Preradovičeva ulica 26, 2000 Maribor

GSM 031 344 883
Faks 02 429 71 04

info@irdo.si
www.irdo.si

Cena: 12,50 EUR + DDV in distribucijski stroški.

Za študente in člane Inštituta IRDO: 20% popust!

Zakaj jo kupiti? Navajamo 5 razlogov:

1. Knjiga se da brati po poglavjih – esejih ločeno ali kot celota.
2. Ne vemo za nobeno knjigo, ki bi se ukvarjala z družbeno odgovornostjo s toliko vidikov in zato s toliko zadostne in potrebne celovitosti.
3. Opozarja, da mineva čas, ko je dosedanji model družbeno-gospodarskega razvoja ustrezal stvarnosti in potrebam ljudi.
4. Nudi premislek, kaj napraviti, da človeštvo današnje civilizacije ne bo zdrvelo v 3. svetovno vojno in s tem v propad.
5. To povedo že naslovi esejev.

ddr. Matjaž Mulej, zasl. prof.

**NAROČITE JO TUDI VI,
1. PONATIS JE ŽE NA VOLJO!**

V PRIPRAVI:
ANGLEŠKA IZDAJA KNJIGE.

Družbena odgovornost - ISO 26000 - pripomoček za mir

IRDO je doživel zelo ugoden odziv na knjigo 'Eseji o družbeni odgovornosti', ki jo je izdal skupaj z Mednarodnim inštitutom ECDP (ki ga Sloveniji vodi Janez Podobnik, nekdanji predsednik državnega zbora Slovenije in nekdanji minister za okolje, sicer zdravnik) in društvo mladih Ypsilon (čigar strokovni direktor je Žiga Vavpotič). V manj kot dveh mesecih je brez oglaševanja pošla vsa prva naklada. **Januarja smo izdelali ponatis.** Matjaž Mulej, ki je skupaj z Anito Hrast uredil 'Eseje..', je začel pripravljati mednarodno izdajo knjige o družbeni odgovornosti. Povabil je Mednarodno akademijo za systemske in kibernetične znanosti na Dunaju (katere predsednik je) in dobil pozitiven odziv, da bo družbena odgovornost osrednja tematika njenega delovanja v 2011, Evropsko akademijo znanosti, umetnosti in humanosti v Parizu in dobil načelno pozitiven odziv, Evropsko akademijo znanosti in umetnosti v Salzburgu, na odziv katere še čaka, ter Mednarodni forum za mir. Odziv njenega člana Mitchelly Golda je tako zanimiv, da ga povzemamo tu: 'Navdušen sem nad vašo zagnanostjo za družbeno odgovornost. Sodeloval sem pri snovanju ISO 26000, ko sem delal v IAEWP, pa tudi tedaj, ko so jo vključili v program Usposabljanje za mir, katerega zdaj imenujejo del programa Kampanja za srce v Afriki. Vanjo so ga vključili v tretjem letu in to simbolično na dan obletnice ustanovitve Organizacije združenih narodov 24. oktober 2008. Veselimo se priložnosti, da bi ISO 26000 postal pripomoček za

O družbeni odgovornosti v reviji Akademija MM

Nastji Mulej, ki deluje tudi v Društvu za marketing Slovenije, se moram zahvaliti, da sem dobil v roke Slovensko znanstveno revijo za trženje številka 16, ki je izšla novembra 2010. Je vredna branja. Za nas, ki se ukvarjamo z družbeno odgovornostjo, je poleg člankov z drugimi vsebinami zlasti zanimiv prispevek, ki sta ga napisala na osnovi empirične raziskave med slovenskimi podjetji doc. dr. Urša Golob in doc. dr. Mihael Kline. Oba delujeta na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani.

Naslov članka je: **DRUŽBENA ODGOVORNOST KOT SESTAVINA UGLEDA PODJETJA: KAKO POMEMBNA JE ZA SLOVENSKO JAVNOST?**

Kot pove povzetek, prispevek povezuje dva koncepta - družbeno odgovornost in ugled podjetij na teoretski in empirični ravni. Rezultati kažejo, da pomen družbene odgovornosti v očeh ljudi narašča. Razkrivajo pozitivno povezavo med družbeno odgovornostjo in ugledom nasploh. Najuglednejša podjetja veljajo med ljudmi tudi za nadpovprečno družbeno odgovorna.

Etično odločanje porabnikov: razvoj konceptualnega modela.

V 16. reviji Akademija MM je tudi tekst Barbare Cuilberg: Med drugim ugotavlja, da so se v preteklosti raziskovalci mnogo bolj ukvarjali z etiko podjetij, manj z etiko porabnikov. A porabniki se vedno bolj ravna po etičnih premislekih, ki upoštevajo človeške pravice, srb za okolje, dobrobit živali ipd. V svoje odločitve vključujejo politične, družbene, okoljske in druge motive. Kupujejo izdelke in storitve, ki izpolnjujejo njihove etične kriterije, ter se izogibajo podjetjem, ki teh kriterijev ne izpolnjujejo. Avtorica gre dalje in predlaga konceptualni model etičnega odločanja porabnikov, ki temelji na mednarodnih raziskavah in izkušnjah. Model je uporaben za analizo etičnega odločanja porabnikov v zelo različnih kontekstih, kot so npr. recikliranje izdelkov, kupovanje izdelkov pravične trgovine, porabniški bojkoti, darovanje v dobrodelne namene in drugo. Avtorica modela še ne šteje za dokončnega, ampak meni, da ga bo treba še testirati in posamične konstrukte prilagoditi razmeram v različnih kulturnih okoljih. Zveza z družbeno odgovornostjo je očitna.

PREPREČEVANJE DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Ker sem zaveden državljan, se kljub temu, da novela zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno še ni v veljavi, želim na tem mestu javno in ne anonimno že vnaprej prijaviti nekaj kršiteljev v naši družini kot vzoren državljan in v poduk drugim državljanom v bodoče.

In sicer:

Prijavljam svojo soprogo

1. Že 23 let vsak dan dela na črno. Kuha mi kosilo, namesto da bi me peljala v restavracijo in z DDV pomagala državnemu proračunu ter gostincu k večjemu zaslužku ter posledično tudi večjem davku spet v državni proračun.
2. Enako dolgo pospravlja in gospodinji, namesto da bi najela gospodinjsko pomočnico in s tem zmanjševala brezposelnost v Sloveniji in plačevala DDV pomožničin računov. Bla, bla, bla.
3. Osem let vsako pomlad, odkar smo se priselili v svojo hišo, zasaadi vrt in na njem prideluje zelenjavo ter s tem ogroža uboge slovenske trgovce in goljufa

Foto: Simon Howden,
<http://www.freedigitalphotos.net>

Foto: graur razvan ionut,
<http://www.freedigitalphotos.net>

državo, saj od pridelanega ne plačuje DDV, niti davka na dohodek, ogroža pa tudi soseda, ki se preživlja izključno s kmetijstvom.

4. Vsak dan se vozi s svojim avtomobilom v službo, namesto da bi najela taksi (drugih povezav namreč nima). Resda je plačala vse davke, ko je avtomobil kupila, ter v veliki meri prispeva v državno blagajno vsakič, ko natoči gorivo, a država bi imela veliko več, če bi plačevala taksi. Ne nazadnje s tem odžira delo poštemu obrtniku.

5. Njen največji greh pa je, da kljub temu, da dela v vzgoji in izobraževanju in ji to predstavlja osnovno dejavnost, s katero služi za preživetje, ne boste verjeli, doma sama vzgaja otroka ter s tem odžira delo lastni stoki.

Prijavljam svojega sina

1. Lansko leto je na črno fotografiral poroko svojega bratranca, izdelal album in fotografije. Za delo je bil tudi plačan, saj je od tete dobil celo domačo salamo (neobdavčeno). Ker smo jo jedli vsi, smo najbrž vsi še dodatno v prekršku, saj s tem podpiramo delo na črno.

2. Vsako zimo skida sneg na dvorišču pred hišo in spomladi prelopata ženin vrt. Za delo je tudi plačan, saj mu vedno dam kakih 20 evrov. Tu sem tudi sam v prekršku, on pa, ker ne plača DDV.

Prijavljam sebe

1. Prijavljam se za naprej in za nazaj, ker sem večinoma sam gradil hišico, obmetaval stene in polagal ploščice, montiral vrata in urejal okolico. Vsaki dve leti tudi sam prebelim celo hišo in opravljam drobna popravila. Vsa dela so opravljena in neobdavčena. Država je z mano ogromno izgubila in ni čudno, da je državni dolg tak, kot je. Vse zaradi takšnih, kot sem sam.

Upam, da bo moje pismo sprožilo val prijav med Slovenci, saj smo privoščljiv narod in država si bo hitro opomogla s kaznovanjem kršiteljev. Opozarjam pa carinsko službo, ki bo vršila nadzor in najbrž tudi sprejemala prijave, naj bo pozorna, kajti iz čiste privoščljivosti se bodo pojavile tudi prijave naših ministrov in politikov, tajkunov in bogatašev. Verjemite, te prijave bodo čista laž, saj s svojimi visokimi dohodki prav gotovo nimajo nikakršne potrebe, da bi kršili zakon.

Vir: prejeta po elektronski pošti

OTROCI IN NJIHOVI SPISI

Nekaj PRISRČNIH odlomkov iz šolskih spisov:

- ◆ V soboto je ata zmagal na razstavi psov.
- ◆ Jaz nisem krščen, sem pa cepljen.
- ◆ V Rdečem križu se ženske in moški posvečajo ljubezni,
- ◆ nekateri brezplačno, nekateri pa vzamejo denar.
- ◆ Stric je odpeljal svinjo za hišo in jo zaklal skupaj z dedkom.
- ◆ Moja teta je šla na aerobiko. Drugi dan so jo roke tako bolele,
- ◆ da jih ni mogla dvigniti nad glavo. Prav tako noge.
- ◆ Konji so imeli okraske na glavah in na repih. Jezdec prav tako.
- ◆ Pri nas imajo moški lahko samo eno ženo. To se imenuje *monotonija*.
- ◆ Pri nas doma ima vsak svojo sobo. Samo ata ne, on mora spati pri mami.
- ◆ Ne vem, koliko let imam. To se stalno spreminja.
- ◆ Ata je odrasel na vasi. On je videl živo kravo.
- ◆ Zelo sem se ustrašil, ko je zbolela mama. Mislil sem, da nam bo zdaj kuhal
- ◆ ata.
- ◆ Življenjsko zavarovanje je denar, ki ga dobi tisti, ki preživi smrtni slučaj.
- ◆ Krave ne smejo hitro teči, da ne bi polile mleka.
- ◆ Črvi ne grizejo, ker imajo rep spredaj in zadaj.
- ◆ Psi imajo radi vodo. Nekateri tako zelo, da v njej živijo. To so morski psi.
- ◆ Živalski vrt je super. Tam lahko vidimo tudi živali, ki jih sploh ni.
- ◆ V Franciji so nekoč kriminalce ubijali z želatino.
- ◆ Ribe se razmnožujejo tako, da nosijo iskre.
- ◆ Med tednom Bog živi v raj, v nedeljo pa pride v cerkev.

Nikoli ne podcenjuj moči tvojih dejanj

Nekega dne, ko sem obiskoval prvi letnik v srednji šoli, sem videl fanta iz mojega razreda iti domov. Ime mu je bilo Kyle. Izgledalo je, da je nesel domov vse knjige. Mislil sem si: "Zakaj bi kdo odnesel vse svoje učbenike domov v petek? Res mora biti piflar."

Sam sem imel kar lepo splaniran vikend (žurke in nogometna tekma z mojim prijatelji v soboto popoldan), zato sem skomignil z rameni in šel naprej.

Ko sem hodil, sem videl, da gre proti temu fantu skupina otrok. Tekli so k njemu, mu podrli vse knjige na tla in ga spotaknili, da je padel v blato. Njegova očala so poletela in videl sem, kako so pristala v travi par metrov proč od njega. Pogledal je gor in videl sem obupno žalost v njegovih očeh. V srcu sem čutil z njim. Zato sem tekel do njega in medtem, ko se je plazil po tleh in iskal očala, sem opazil solzo. Ko sem mu podal očala, sem rekel: "Tisti fantje so bedaki. Res bi morali odrasti." Pogledal me je in rekel: "Hej, hvala!" Na njegovem obrazu je bil velik nasmešek. To je bil eden tistih nasmeškov, ki izkazujejo resnično zahvalo. Pomagal sem mu pobrati knjige in ga vprašal kje živi.

Izkazalo se je, da je živi blizu mene, zato sem ga vprašal, zakaj ga nisem videl že kdaj prej. Rekel je, da je pred tem hodil v zasebne šole.

Pred tem dogodkom se ne bi nikoli družil s kakim fantom, ki je hodil v zasebno šolo. Vso pot do doma sva šla peš in pomagal sem mu nesti nekaj knjig. Izkazalo se je, da je kar zanimiv fant.

Vprašal sem ga, če bi hotel z mojimi prijatelji igrati nogomet. Pristal je.

Družili smo se cel vikend in bolj, ko sem spoznaval Kyle-a, bolj mi je bil všeč (in moji prijatelji so bili istega mnenja.)

V ponedeljek zjutraj je hodil Kyle v šolo spet z ogromnim kupom knjig. Ustavil sem ga in rekel: "Ti si boš pa res natreniral mišice s tem kupom knjig, ki jih nosiš vsak dan!" Samo smejal se je in mi dal polovico knjig.

Skozi naslednja štiri leta sva s Kyleom postala najboljša prijatelja. Ko sva bila zadnji letnik, sva začela razmišljati o faksu. Kyle se je odločil za Georgetown in jaz za Duke. Vedel sem, da bova vedno prijatelja in da kilometri ne bodo nikoli problem. On je želel biti zdravnik, jaz pa sem ciljaval v poslovne vode z nogometno štipendijo.

Za poslovilni govor v našem razredu ob opravljeni maturi je bil zadolžen prav Kyle. Ves čas sem ga dražil, da je piflar. Tako vesel sem bil, da nisem jaz moral stopiti na tisti oder in govoriti.. Na dan mature sem videl Kyla. Izgledal je čudovito. On je bil eden tistih, ki so res našli sami sebe skozi srednjo šolo. Malo je "napolnil" svojo postavo (z mišicami) in zelo dobro je izgledal v očalih. Imel je več zmenkov kot jaz in punce so ga oboževale, tako sem bil včasih ljubosumen. Videl sem, da je nervozen zaradi svojega govora. Zato sem ga lopnil po hrbtu in rekel: "Hej, veliki mož, odličen boš!"

Pogledal me je z enim tistih hvaležnih pogledov in iz srca sem se nasmejal. "Hvala," je rekel.

Ko je začel svoj govor, se je odkašljaj in pričel. "Matura je čas, ko se zahvalimo vsem tistim, ki so nam pomagali skozi tista težka leta. Svojim staršem, učiteljem, bratom, sestram, mogoče trenerju... ampak najbolj svojim prijateljem. Tukaj sem, da vam povem, da je biti nekomu prijatelj, največje darilo, kar ga lahko podarite drugi osebi.

Povedal vam bom zgodbo.

Samo gledal sem svojega prijatelja v neveri medtem, ko je razlagal zgodbo o prvem dnevu najinega srečanja. Čez vikend se je nameraval ubiti. Govoril je o tem, kako si je izpraznil omarico, zato da bi mami prihranil te muke. Globoko me je pogledal in mi namenil majhen nasmešek. "Hvala bogu, sem bil rešen. Moj prijatelj me je rešil pred neizgovorljivim."

Slišal sem vzdih, ki je potoval skozi množico medtem, ko nam je ta čeden, popularen fant razlagal o svojem najšibkejšem trenutku. Videl sem njegovo mamo in očeta, kako me gledata in se mi smejeta s tistim istim hvaležnim nasmeškom.

Šele takrat sem dojel globino vsega tega.

Nikoli ne podcenjuj moči tvojih dejanj. Z eno majhno gesto lahko nekomu spremeniš življenje. Na bolje ali na slabše.

Vir: prejeto po elektronski pošti

Ddr. Matjaž Mulej o Inštitutu IRDO:

Dejavnost IRDO me je pritegnila, ker sem v njej videl dvoje, kar se mi je zdelo zelo bistveno za bodočnost in sedanjost človeštva:

1. Družbena odgovornost zahteva manj enostranskosti, kot je ljudje prakticirajo iz časov, ko še ni bila tako nevarna, kot je danes, kajti tedaj je bilo ljudi dosti manj in so bili njihovi vplivi dosti bolj lokalni. Sedaj so postali globalni. Zakon o zadostni in potrebni celovitosti, ki smo ga razvili kot del 'dialektične teorije sistemov'.
2. Družbena odgovornost se uveljavlja kot alternativa dosedanji družbeno-ekonomski praksi.

Z organizacijskega vidika pomeni torej možnost za ne-tehnološko inovacijo. Podpreti jo je torej mogoče z našim znanjem o inovacijskem menedžmentu, ki hkrati dobiva z družbeno odgovornostjo –kot osebno vrednoto, skupinsko kulturo, družbeno etiko in normo poštenosti brez zlorabo preko meja zakonodaje - pomembno novo podporo. - Ko so sprejeli novembra 2010 ISO 26000 kot usmerjevalni mednarodni standard, ki pove, kaj vse vsebuje družbena odgovornost tako rekoč uradno, sem bil zelo vesel, saj so tak premislek podprli. Pojma, ki kot zahtevi, kako naj ljudje ravnajo glede vseh sedmih vsebinskih področij, povzemata bistvo družbene odgovornosti, sta namreč: (1) celovitost in (2) soodvisnost. Ta pojma povezuje (dialektično) teorijo sistemov in ne-tehnološko inoviranje.

IRDO

Inštitut za
razvoj
družbene
odgovornosti

Kontakt:

Inštitut IRDO,
Preradovičeva ulica 26,
2000 Maribor

Telefon: + 386 (0)31 344 883

Faks: + 386 (0)2 429 7104

E-pošta: info@irdo.si

IRDO - Inštitut za razvoj družbene odgovornosti je bil ustanovljen leta 2004 z namenom raziskovati in pospeševati razvoj družbene odgovornosti v Sloveniji in v svetu.

Prizadeva si povezati vse ključne akterje na področju razvoja družbene odgovornosti (podjetja, vlada, civilna družba...) ter izvajati skupne aktivnosti in kampanje za osveščenost širše družbe o potrebnosti in pomenu družbene odgovornosti v Sloveniji.

S svojim delovanjem inštitut IRDO prispeva k prenosu in prilagajanju tujega znanja ter konceptov slovenskim razmeram in potrebam, hkrati pa omogoča izmenjavo slovenskega znanja in izkušenj s tujimi strokovnjaki, podjetji in organizacijami. **Postanite člani inštituta IRDO tudi vi in povabite v naše članstvo tudi druge, ki bi želeli biti seznanjeni z informacijami o družbeni odgovornosti in prispevati k razvoju le-te!**

<http://www.irdo.si>

Izdajatelj: IRDO - Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, Preradovičeva ulica 26, 2000 Maribor, Slovenija, www.irdo.si, Uredništvo: novice@irdo.si. V kontekstu družbene odgovornosti (zmanjšanje stroškov, onesnaževanja okolja) so novice v elektronski obliki. Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji. Mnenja avtorjev niso tudi nujno mnenja uredništva. Besedila niso lektorirana. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim dovoljenjem uredništva. Namenjeno članom inštituta IRDO.